

Konsekvensutredning, förslag till ändrade föreskrifter om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (saknr. JK3) och förslag till föreskrifter om åtgärder för att förebygga och hindra spridning av bakteriell njurinflammation (BKD), infektiös pankreasnekros (IPN) och vårviremi hos karp (SVC) hos vattenlevande djur (saknr. K134)

Inför att en förvaltningsmyndighet ska besluta om föreskrifter eller allmänna råd ska som huvudregel en konsekvensutredning tas fram och dokumenteras. Förvaltningsmyndigheter ska även redovisa en konsekvensutredning när de lämnar in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå eller besluta om nya eller ändrade lagar och förordningar. Vid framtagandet av analysen bör hänsyn tas till den vägledning som Ekonomistyrningsverket ansvarar för. Om någon del av analysen inte kan göras ska detta motiveras.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	ALLMÄNT	2
2	BEMYNDIGANDEN M.M.	30
3	FÖRETAG	32
4	ANDRA ENSKILDA	44
5	STATEN	46
6	SAMRÅD	47
7	IKRAFTTRÄDANDE OCH UTVÄRDERING	47

1 Allmänt

Kontaktpersoner för frågor om bekämpning av smitta: Lovisa Åkerström, och Emma Johansson vid smittbekämpningsenheten på djuravdelningen.

Kontaktpersoner för frågor om förflyttning till Sverige från andra länder: Karen Erlbacher och Enisa Miljanic vid djurinförselenheten på djuravdelningen.

Kontaktpersoner för övriga frågor: Shabnam Hansen och Klara Eskilsson vid djurhälsoenheten på djuravdelningen.

1.1 Föreskrifter som ändras

Tabell med nya eller ändrade paragrafer i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (saknr JK3)

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
1	2	Definitioner	<i>Ändrad. Definitionen av inlandszon och kustzon förtydligas. Definitionen av frivilligt kontrollprogram som finns i K134 har även lagts in i dessa föreskrifter. Definition av mottagliga arter som finns i K134 har även lagts till här med tillägg av IPN och SVC i definitionen.</i>
3	21	Bestämmelser om förflyttning inom landet vid misstanke eller bekräftad sjukdom annan än kategori D-sjukdom.	<i>Ändrad. Bestämmelsen omfattar även sjukdom som enbart är förtecknad som kategori E.</i>
3	26	Bestämmelser om arter, sjukdomar och delar av Sverige kraven vid förflyttning inom Sverige och från andra medlemsstater ska tillämpas.	<i>Upphävs. Tillämpningen förs in i de berörda paragraferna direkt.</i>
3	27	Bestämmelse om förbud mot att flytta fisk från kustzon till inlandszon.	<i>Ändras indirekt genom att 26 § upphävs så att vi återgår till att bestämmelsen gäller alla fiskarter så som det var innan 2021 och inte bara arter som är mottagliga för BKD, IPN och SVC. Förebyggande åtgärd även för andra sjukdomar såsom VHS och IHN.</i>
3	27 a	Bestämmelse om förbud mot att flytta fisk från kustzon till inlandszon.	<i>Ny bestämmelse</i>
3	27 b	Undantag från flyttförbud från kustzon till inlandszon för en sluten forskningsanläggning med ett vetenskapligt ändamål.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	27 c	Bestämmelse om förbud mot att flytta djur från avgränsad anläggning till icke avgränsad anläggning.	<i>Ny bestämmelse.</i>

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
3	27 d	Bestämmelse om undantag från 27 c § om förbud mot att flytta för vetenskapliga ändamål och djuren avlivas efter slutförda försök.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	28	Bestämmelse om förflyttning av laxartade fiskar från kustzon till inlandszon genom stamfiskprovtagning.	<i>Redaktionell ändring utan ändring i sak.</i>
3	29	Bestämmelser om förflyttning av ål från kustzon till inlandszon genom karantän.	<i>Ändras genom att villkoren för karantänisering framgår i paragrafen i stället för att Jordbruksverket anger dessa i enskilda beslut.</i>
3	29 a	Bestämmelser om förflyttning av ål från kustzon till inlandszon genom karantän.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	29 b	Bestämmelser om förflyttning av arter som är mottagliga för SVC till Sverige från annan medlemsstat.	<i>Ny bestämmelse. Kravet på sjukdomsfrihet i avsändarland, zon eller anläggningskrets vid förflyttning av mottagliga arter för SVC gäller vid förflyttning till hela Sverige och fanns delvis i 30 § innan.</i>
3	29 c	Bestämmelse om förflyttning av mottagliga arter för IPN från annan medlemsstat.	<i>Ny bestämmelse. Innehållet fanns delvis i 30 § innan. Tillämpning av kravet på sjukdomsfrihet i avsändarland, zon eller anläggningskrets vid förflyttning av mottagliga arter för IPN begränsas till att det endast gäller vid förflyttning till inlandszonen.</i>
3	29 d	Bestämmelse om undantag från 29 b och 29 c §§ för vilda vattenlevande djur.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	29 e	Bestämmelse om mottagliga arter för IPN och SVC ska åtföljas av ett officiellt intyg.	<i>Ny bestämmelse. Bestämmelser om officiella intyg överfört från nuvarande 30 §.</i>
3	30	Bestämmelser om förflyttning av arter som är mottagliga för BKD, IPN och SVC till Sverige från annan medlemsstat.	<i>Upphävs då det saknas stöd i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260¹ för krav på produkter av animaliskt ursprung och transitering. Krav på sjukdomsfrihet i avsändarland, zon eller anläggningskrets för SVC vid förflyttning till hela Sverige och de ändrade kraven för IPN samt bestämmelser om officiella intyg flyttas till två nya paragrafer (29 c och 29 e §§).</i>
3	31–33	Bestämmelser om undantag från sjukdomsfrihet vid förflyttning av arter som är mottagliga för SVC,	<i>Upphävs eftersom vi inte har stöd för ett sådant undantag i</i>

¹ Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 av den 11 februari 2021 om godkännande av nationella åtgärder för att begränsa effekterna av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur i enlighet med artikel 226.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 och om upphävande av kommissionens beslut 2010/221/EU

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
		IPN och BKD till Sverige från annan medlemsstat.	<i>kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260.</i>
3	36 a	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för IPN och SVC till Sverige från tredjeland gällande ingående vatten, barriärer och veterinärbesök.	<i>Ny bestämmelse. Krav på ingående vatten samt barriärer från nuvarande 43 § ändras så att de ska tillämpas generellt på anläggningar i tredjeland vid införsel av mottagliga arter och ett nytt krav införs att djurhälsobesök ska syfta till att upptäcka även IPN och SVC utöver förtecknade sjukdomar.</i>
3	36 b	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för IPN och SVC till Sverige från tredjeland gällande förbud av vaccinering och sjukdomsfrihet.	<i>Ny bestämmelse. Ändrad från nuvarande 42 § så att förbudet mot vaccinering gäller generellt vid införsel av mottagliga arter och nytt krav på sjukdomsfrihet från annat tredjeland som avsändande tredjeland tar in vattenlevande djur ifrån har lagts till.</i>
3	36 c	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för IPN och SVC till Sverige från tredjeland gällande dokumentationskrav.	<i>Ny bestämmelse. Innehållet fanns tidigare i 44 § och uppdateras nu med hänvisning till de ändrade paragraferna och så att kravet gäller generellt vid införsel av mottagliga arter. Den kompletteras med att dokumentationen ska vara en del av hälsointyget.</i>
3	37	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland.	<i>Upphävs. Vi har definierat vad mottagliga arter är i 2 § samt vilka arter och länder som omfattas finns i förordning (EU) 2020/692².</i>
3	38	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland.	<i>Upphävs. Paragrafen är en dubbelregling då införsel av mottagliga arter är reglerad i förordning (EU) 2020/692.</i>
3	39	Bestämmelser om undantag från sjukdomsfrihet vid införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland.	<i>Upphävs. Det finns inte stöd för ett sådant undantag enligt förordning (EU) 2020/692.</i>
3	40	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland.	<i>Upphävs. Paragrafen gällde villkor för införsel från icke-fria tredjeländer och det saknas stöd för egna bestämmelser om införsel från icke-fria länder i förordning (EU) 2020/692.</i>
3	41	Bestämmelser om ingående vatten till avsändaranläggningen.	<i>Upphävs. Bestämmelserna ändras delvis och överförs till den nya 36 a §.</i>
3	42	Bestämmelser om vaccineringsförbud av mottagliga arter.	<i>Upphävs. Bestämmelserna ändras delvis och överförs till den nya 36 b §.</i>

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/692 av den 30 januari 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser för införsel till unionen samt förflyttning och hantering efter införsel av sändningar av vissa djur, avelsmaterial och produkter av animaliskt ursprung

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
3	43	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland gällande naturliga och konstgjorda barriärer.	<i>Upphävs då kravet har flyttats till 41 §.</i>
3	44	Bestämmelser om införsel av arter som är mottagliga för SVC, IPN och BKD till Sverige från tredjeland gällande dokumentationskrav.	<i>Upphävs då kravet flyttas till 36 c §.</i>
3	45	Bestämmelser om införsel av varken förtecknade eller mottagliga arter från tredjeland avseende länder för införsel.	<i>Ändrad att det gäller arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter. Även vissa redaktionella ändringar har gjorts.</i>
3	46	Bestämmelser om införsel av varken förtecknade eller mottagliga arter från tredjeland avseende djrhälsokrav.	<i>Ändrad med förtydligande vilka delar i hälsointyget gäller för dessa djur och produkter samt vad som gäller för utfärdande av hälsointyget.</i>
3	47	Bestämmelser om transport vid införsel från tredjeland av arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter.	<i>Ändrad så att det läggs till krav på att sändningen ska transporteras direkt från ursprungsanläggningen till Sverige. Även vissa redaktionella ändringar har gjorts.</i>
3	47 a	Bestämmelser om märkning av sändningar från tredjeland av arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	49	Bestämmelse om att aktörer i inlandzon ska se till att djur är provtagna för BKD innan de tar emot mottaglig art för BKD.	<i>Bestämmelse flyttad från SJVFS 2024:6 (nuvarande K134). Ändrad från att provtagning ska ske, i "epidemiologiska området inom anläggningen" till "anläggning eller grupp av anläggningar". Även vissa redaktionella ändringar har gjorts.</i>
3	50	Bestämmelse om att aktörer i kustzon ska se till att djur är provtagna för IPN innan de tar emot mottaglig art för IPN.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	51	Bestämmelse om undantag för anläggningar som är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram från kravet på provtagning för BKD och IPN i 3 kap. 49 och 50 §§.	<i>Bestämmelse flyttad från SJVFS 2024:6 (nuvarande K134). Ändrad så att även undantag kan göras från provtagningskravet för IPN i 3 kap. 53 §.</i>
3	52	Bestämmelse om undantag för avgränsade anläggningar från kravet på provtagning för IPN och BKD i 3 kap. 49 och 50 §§.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	1	Bestämmelse om möjlighet till undantag när det finns särskilda skäl.	<i>Ändrad.</i>

Tabell med nya eller ändrade paragrafer i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om åtgärder för att förebygga och hindra spridning av bakteriell njurinflammation (BKD) och infektiös pankreasnekros (IPN) hos vattenlevande djuråtgärder för att förebygga och hindra spridning av bakteriell njurinflammation (BKD), infektiös pankreasnekros (IPN) och vårviremi hos karp (SVC) hos vattenlevande djur (saknr K134);

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
1	1	Bestämmelse om tillämpningsområde.	Ändrad. Tillämpningsområdet omfattar även IPN och SVC.
1	2	Hänvisning till grundläggande bestämmelser.	Ändrad. Hänvisning till Jordbruksverkets föreskrifter har tagits bort och epizootilagstiftningen har lagts till.
1	3	Upplysningsparagraf som ska finnas i alla Jordbruksverkets föreskrifter.	Inte ändrad.
1	4	Definitioner.	Ändrad. Definition av ansvarig veterinär omfattar även vid misstanke och bekräftat fall av IPN. Definitioner av IPN och SVC och kliniska sjukdomstecken är tillagt. Definitionen av mottagliga arter omfattar även IPN och SVC. Definitionen av inlandszon och kustzon har förtydligats.
2	1	Upplysningsparagraf om grundläggande bestämmelser i SJVFS 2021:10.	Flyttats från 1 kap. 3 § i SJVFS 2024:6 (nuvarande K134).
2	2	Bestämmelse om djurhälsobesök för BKD, IPN och SVC.	Ändrad så att bestämmelsen även omfattar IPN och SVC.
2	3	Bestämmelse om provtagning BKD vid djurhälsobesök.	Förtydligande och tillägg om hur organprovtagning ska göras för BKD.
2	4	Bestämmelse om provtagning IPN vid djurhälsobesök.	Ny bestämmelse.
2	5	Bestämmelse om provtagning SVC vid djurhälsobesök.	Ny bestämmelse.
2	6	Bestämmelse om undantag för anläggningar som är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram som har likvärdiga eller strängare krav.	Ändrad så att bestämmelsen även omfattar djurhälsobesök och provtagning för IPN och SVC.
2	7	Provtagning och diagnostik BKD	Ny bestämmelse.
2	8	Provtagning och diagnostik IPN	Delvis ny bestämmelse. Motsvarande krav fanns i 3 kap. 31 § JK3 där kravet finns för förflyttning från annan medlemsstat inom EU.
2	9	Provtagning och diagnostik SVC	Delvis ny bestämmelse. Motsvarande krav fanns i 3 kap. 31 § JK3 där kravet finns för förflyttning från annan MS.
2	10	Laboratorium och metod	Delvis ny bestämmelse. Motsvarande krav fanns i 3 kap. 31 § JK3 där kravet finns för förflyttning från annan MS.
3	1	Att BKD ska bekämpas samt hänvisning till annan lagstiftning.	Ny bestämmelse.

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
3	2	Definition av misstanke om BKD.	<i>Redaktionell ändring utan ändring i sak.</i>
3	3	Hänvisning till annan lagstiftning vad gäller åtgärder vid misstanke om BKD.	<i>Ny bestämmelse.</i>
3	4	Definition av bekräftad BKD.	<i>Oförändrad jämfört med tidigare K134.</i>
3	5 punkt 1	Själv döda eller avlivade djur på en vattenbruksanläggning med bekräftad BKD.	<i>Ändrad så att även Jordbruksverket kan ge anvisning.</i>
3	5 punkt 2	Avspärrning av en vattenbruksanläggning med bekräftad BKD.	<i>Oförändrad jämfört med tidigare K134.</i>
3	5 punkt 3	Foderleveranser till en vattenbruksanläggning med bekräftad BKD.	<i>Ändrad så att även Jordbruksverket kan ge anvisning.</i>
3	6	Slakt eller avlivning inom 30 dagar vid bekräftad BKD.	<i>Ändrad så att det tydligt framgår att även fisk som inte uppnår slaktmogen vikt inom 12 månader ska slaktas eller avlivas inom 30 dagar samt redaktionell ändring utan ändring i sak.</i>
3	7	Slakt eller avlivning inom 12 månader vid bekräftad BKD.	<i>Redaktionell ändring utan ändring i sak.</i>
4	1	Att IPN ska bekämpas samt hänvisning till annan lagstiftning.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	2	Hänvisning till annan lagstiftning angående sjukdomsfri status för IPN i inlandszon.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	3	Definition av misstanke om IPN.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	4	Hänvisning till annan lagstiftning vad gäller åtgärder vid misstanke om IPN.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	5	Definition av bekräftad IPN.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	6	Åtgärder och begränsningar på vattenbruksanläggning med bekräftad IPN.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	7	Vad som gäller på en vattenbruksanläggning med bekräftad IPN i kustzon.	<i>Ny bestämmelse.</i>
4	8	Vad som gäller på en vattenbruksanläggning med bekräftad IPN i inlandszon.	<i>Ny bestämmelse.</i>
5	1	Bestämmelse om ersättning kan sökas vid bekräftad fall av BKD och IPN genogrupp 2.	<i>Ändrad. Aktörer kan söka om ersättning vid bekräftad fall av IPN genogrupp 2. Förtydligande av att drabbade anläggningar kan söka för kostnader för avlivning utöver normala slaktkostnader.</i>
5	2	Bestämmelser om 50 eller 70 % ersättning av kostnader eller förluster för åtgärder enligt föreskrifter eller beslut för att förebygga eller hindra spridning av sjukdomen. Anläggningar som är anslutna till frivilligt kontrollprogram	<i>Inte ändrad.</i>

Kapitel	Paragraf	Avseende	Anmärkning
		ska få högre ersättning eftersom dessa anläggningar har högre krav på att vidta förebyggande åtgärder än anläggningar som inte är slutna till ett frivilligt kontrollprogram.	
5	3	Ersättning kan jämkas om aktörer uppsåtligt eller genom vårdslöshet har medverkat till kostnader eller förluster.	<i>Inte ändrad.</i>
5	4	Bestämmelse om att värdering av avelsdjur utförs av en värderingsman som Jordbruksverket utser och andra djur kan göras enligt beräkningsmodell.	<i>Ändrad från att värdering av fisken kan göras med schablon eller om schablon saknas av värderingsmän som utses av Jordbruksverket.</i>
5	5	Bestämmelse om att värderingsmännens rätt till ersättning.	<i>Inte ändrad.</i>
5	6–9	Bestämmelserna innehåller vilka uppgifter som ska lämnas vid ansökan om ersättning samt var och när ansökan ska lämnas. Ansökan ska göras inom 6 månader från den dagen som beslut om åtgärd och begränsningar har hävts av Jordbruksverket.	<i>Ändrade. Framgår nu att vid redovisning av nedlagt arbete ska det innefatta tid per arbetsmoment, när det utförts och av vem. Förtydligande att värderingsdokument om värdet inte framgår av beräkningsmodell istället för schablon samt att aktör ska ange om de söker för bekräftat fall av IPN genogrupp 2.</i>
5	10–11	Bestämmelser om återbetalningsskyldighet.	<i>Inte ändrad.</i>
6	1	Bestämmelse om möjlighet till undantag när det finns särskilda skäl.	<i>Ändrad.</i>

1.2 Förslaget berör

- Företag
- Andra enskilda
- Kommuner
- Regioner
- Staten

1.3 Problemet och vilken förändring som eftersträvas

Sverige har ett mycket gott djurhälsoläge som vi är angelägna om att bevara. Jämfört med andra länder är vi förskonade från många allvarliga sjukdomar. Sannolikt beror detta på att vi har under lång tid vidtagit åtgärder för allvarliga sjukdomar såsom BKD, IPN och SVC.

Sverige har ett utrotningsprogram för IPN i kustzon och sjukdomsfri status i inlandszon enligt kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 av den 11 februari 2021 om godkännande av nationella åtgärder för att begränsa effekterna av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur i enlighet med artikel 226.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 och om upphävande av kommissionens beslut 2010/221/EU. IPN har varit en anmälningspliktig sjukdom sedan 1970.

Grundproblemet som lett till detta föreskriftsförslag är att vi förväntar oss att det av EU godkända utrotningsprogrammet för infektiös pankreasnekros (IPN) i kustzon inte kommer förlängas under 2027 och att vi därmed riskerar att få sämre smittskydd gällande IPN i kustzon. Syftet med ett utrotningsprogram är att det ska leda till en sjukdomsfri status. Eftersom IPN påvisas i kustzon med viss regelbundenhet kan vi inte beviljas sjukdomsfri status för kustzon och utrotningsprogrammet har inte gett den avsedda effekten. Utrotningsprogrammet måste därmed upphöra och nationell lagstiftning anpassas efter den förändrade situationen. Delproblem beskrivs under olika underrubriker nedan.

Sammanfattningsvis är det vi eftersträvar genom detta föreskriftsförslag att upprätthålla smittskyddet för IPN även när utrotningsprogrammet upphör.

Vi vill utifrån situationen där vi inte längre har något utrotningsprogram anpassa vårt sätt att utnyttja möjligheten som finns för en medlemsstat att vidta nationella åtgärder för att hindra introduktion eller spridning av sjukdom som inte är kategori D-sjukdom³ om sjukdomen utgör en betydande risk för vattenlevande djurs hälsa i en medlemsstat.

Ett skäl för att ha sjukdomsfri status enligt artikel 226 i förordning (EU) 2016/429⁴ är att det kan gynna exporten av arter mottagliga för sjukdomen IPN. Ett annat skäl är att om man har sjukdomsfri status eller utrotningsprogram så kan medlemsstaten ställa krav på att mottagliga arter som tas in från ett annat land ska komma från en annan medlemsstat som har sjukdomsfri status, vilket är positivt för svensk djurhälsa, dvs. att vi har friska djur i landet.

Jordbruksverkets avsikt är att efter den 10 februari 2027 ska vi fortsatt ha fristatus för IPN i inlandszon i kombination med nationella åtgärder om förflyttning och bekämpning i kustzon för att hålla nere smittrycket. För att uppnå detta är vår bedömning att vi behöver anpassa våra föreskrifter. Samtidigt ser vi över våra bestämmelser om BKD där vi ser behov av förtydliganden och behov att anpassa våra föreskrifter vad gäller förflyttning från andra

³ Förtecknad sjukdom som avses i artikel 9.1 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

Se tabell i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1882 av den 3 december 2018 om tillämpningen av vissa bestämmelser om förebyggande och bekämpning av sjukdom för kategorier av förtecknade sjukdomar och om fastställande av en förteckning över djurarter och grupper av djurarter som utgör en betydande risk för spridning av dessa förtecknade sjukdomar om vilka som är förtecknade som D-sjukdomar.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")

länder. Vi behöver komplettera EU-rättslig lagstiftning eftersom vi inte kommer kunna uppnå samma resultat med enbart vägledning och utbildning. Det är därför vi behöver ta fram rättsligt bindande bestämmelser. Den av EU-kommissionen beslutade fristatusen medför också ett behov av kompletterande bestämmelser för att t.ex. kunna upprätthålla denna vid införsel från andra länder.

Sverige har även sjukdomsfri status enligt artikel 226 i förordning (EU) 2016/429 för vårviremi hos karp (SVC) i hela territoriet. Det är ett problem att vi saknar föreskrifter som tydligt anger vad som gäller för övervakning, djurhälsobesök och diagnostik av sjukdomen SVC. Detta har hittills enbart angetts i en vägledning. Vi vill därför nu föreskriva om detta för att det ska vara mer tydligt och förutsebart för den enskilde om vad som gäller samt för att bidra till en fortsatt god djurhälsa i landet.

För de bestämmelser i K134 där förslaget inte innebär några ändringar jämfört med de bestämmelser som beslutades genom SJVFS 2024:6 hänvisas till konsekvensutredningen med dnr 6.2.16-04602/2023, daterad den 15 november 2023. Konsekvensutredningen från 2023 utgör därför en bilaga till denna konsekvensutredning.

1.3.1 Definitioner

Det är ett problem att vissa definitioner är otydliga. Detta vill vi lösa genom att förtydliga dessa definitioner.

Uppdelningen i kust- respektive inlandszon är grundläggande för hälsostatusarna för IPN och BKD. Vi har konstaterat att definitionen av vad som är kustzon respektive inlandszon behöver förtydligas. Förtydligande krävs i synnerhet gällande när landbaserade anläggningar anses tillhöra inlandszon eller kustzon. Detta till följd av att det på senare tid har kommit en förfrågan från en sluten anläggning på fastlandet som vill tillhöra kustzon. Vi anser att det är viktigt att våra föreskrifter är tydliga med vad som gäller. Vi jobbar aktivt med att våra föreskrifter ska vara skrivna utifrån ett ”klarspråk” med ambitionen att alla berörda ska kunna förstå vad vi menar med våra bestämmelser.

Definitioner av frivilligt kontrollprogram och av mottaglig art har flyttats över från K134 till JK3, eftersom bestämmelserna där dessa begrepp används, har flyttats över från K134 till JK3.

1.3.2 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

I förordning (EU) 2016/429 finns krav på att behörig myndighet ska bedriva övervakning⁵. Övervakningen är en viktig del i strategin för sjukdomsbekämpning som möjliggör tidigt påvisande av överförbara djursjukdomar. Genom övervakning så kan de berörda sektorerna och den behöriga myndigheten vidta snabba åtgärder för att förebygga, bekämpa samt utrota den aktuella sjukdomen. Vattenbruksanläggningar blir riskklassificerade i tre kategorier (hög, medelhög och låg risk) efter en riskanalys. Anläggningar som ingår i

⁵Artikel 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”)

djurhälsoövervakningen får djurhälsobesök och provtas för BKD och virussjukdomarna IHN⁶, VHS⁷, ILA⁸, SVC och IPN.⁹

Föreskriftsförslaget innebär att anläggningar som håller mottagliga arter och tillhör kategori:

- hög risk ska ha ett hälsobesök per år med provtagning för IPN och SVC,
- medelhög risk ska ha ett hälsobesök vartannat år med provtagning för IPN och SVC, och
- låg risk ska ha ett hälsobesök vart tredje år med provtagning för IPN och SVC.

Det är ett problem att det i dagsläget saknas detaljerade föreskrifter om djurhälsoövervakning för IPN och SVC, såsom frekvens och metod. Bemyndigande för att utföra djurhälsoövervakning finns i förordningen (2006:815) om provtagning på djur m.m. samt detaljer för djurhälsoövervakningen ska utföras i en vägledning som Jordbruksverket har tagit fram. Detsamma gällande provtagning och analysmetoder för BKD. Genom detta föreskriftsarbete avser vi att ta fram detaljerade bestämmelser om djurhälsoövervakning, provtagning och diagnostik av *Renibacterium salmoninarum*, IPN-virus och SVC-virus. De förslagna föreskrifterna innebär inte en ändring jämfört med den djurhälsoövervakning, provtagning och diagnostik av *Renibacterium salmoninarum*, IPN-virus och SVC-virus som utförs idag. Skillnaden blir att det som utförs idag kommer att regleras i föreskrifter istället för i en vägledning, som inte är rättsligt bindande.

1.3.3 Förflyttning till Sverige från annan medlemsstat (3 kap. 26, 29 b–e och 30–33 §§ JK3)

I 3 kap. 26 § JK3 anges att de följande paragraferna (27–32 §§) ska tillämpas på BKD, IPN och SVC i de delar av Sverige som framgår av bilaga I och II i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Eftersom våra utrotningsprogram för BKD i inlandszon och för IPN i kustzon inte kommer förlängas behöver föreskriftsförslaget anpassas så att motsvarande krav för BKD tas bort och för IPN endast kommer gälla i inlandszonen. Då flera paragrafer berörs av ändringen tas 3 kap. 26 § bort. Beskrivningen av vilka sjukdomar och delar av Sverige de olika kraven i de följande paragraferna ska tillämpas på förs istället in i de berörda paragraferna direkt.

3 kap. 30 § JK3 beskriver olika krav vid förflyttning av vattenlevande djur samt produkter av animaliskt ursprung från andra än levande vattenlevande djur av mottagliga arter för BKD, IPN och SVC till Sverige från andra medlemsstater, zoner eller anläggningskretsar. Paragrafen reglerar även transiteringar av vattenlevande djur eller produkter av mottagliga arter genom Sverige. Ändringen i förskriftsförslaget innebär att produkter av animaliskt ursprung och kraven som gäller transitering genom Sverige tas bort. Kraven i 3 kap. 30 § har

⁶ Infektiös hematopoietisk nekros.

⁷ Viral hemorragisk septikemi.

⁸ Infektiös laxanemi.

⁹ Mer information om djurhälsoövervakning finns i Offentlig kontroll och övervakning av djurhälsa hos vattenbruksdjur, dnr 6.2.12-01606/2026.

sin grund i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 som riktar sig till medlemsstater. Paragrafen är ett införlivade av kravet avseende sjukdomsfrihet hos avsändande medlemsstat, zon eller anläggningskrets och är nödvändigt att reglera för att kravet ska omfatta aktörerna. Kravet på sjukdomsfrihet för nämnda produkter av animaliskt ursprung och transitering finns inte för sjukdomar som medlemsstater har vidtagit nationella åtgärder för i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Därför behöver vi ta bort de delar som gäller produkter och transitering. För att förtydliga för vilka sjukdomar och för vilka delar av Sverige kravet på sjukdomsfrihet gäller har vi delat upp kraven efter de olika sjukdomarna. Kravet för mottagliga arter för SVC anges nu i 3 kap. 29 b § som ny bestämmelse och kravet avseende IPN förs in i en ny 29 c §.

3 kap. 30 § JK3 innehåller även krav på att sändningar av mottagliga arter ska åtföljas av ett officiellt intyg. Dessa bestämmelser förs över till en ny paragraf (3 kap. 29 e §) eftersom kraven refererar till mottagliga arter för båda sjukdomarna (IPN och SVC). För att inte behöva upprepa samma krav föreslås att detta regleras i en ny paragraf.

Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 ger medlemsstaterna möjlighet att tillåta en förflyttning av vilda vattenlevande djur av mottagliga arter från medlemsstater eller delar av dessa som inte är sjukdomsfria om djuren har hållits i karantän i en vattenbruksanläggning som har godkänts i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) 2020/691¹⁰. Vi föreslår en ny paragraf (3 kap. 29 e §) för att införliva denna möjlighet till karantän vid förflyttningar av vilda vattenlevande djur.

3 kap. 31–33 §§ JK3 innehåller villkor för en förflyttning av mottagliga arter från medlemsstater, zoner eller anläggningskretsar som inte är sjukdomsfria. Eftersom kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 inte tillåter ett sådant undantag tas dessa paragrafer bort.

Syftet med ändringarna är att våra föreskrifter ska stämma överens med EU-lagstiftningen, i detta fall kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260, varför en alternativ lösning inte finns här.

1.3.4 Införsel från tredjeland (3 kap. 36 a–c, 37–44 och 45–47 a §§ JK3)

Nuvarande 3 kap. 37–44 §§ JK3 innehåller bestämmelser för införsel av vattenlevande djur av mottagliga arter för BKD, IPN och SVC från ett tredjeland, territorium, zon eller anläggningskrets. När JK3 började gälla 2021 saknades i förordning (EU) 2020/692¹¹ hänvisningar till godkännandebeslutet av de nationella åtgärder som vissa medlemsstater har vidtagit för att skydda sig mot vissa sjukdomar hos vattenlevande djur (kommissionens

¹⁰ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/691 av den 30 januari 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser för vattenbruksanläggningar och transportörer av vattenlevande djur.

¹¹ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/692 av den 30 januari 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser för införsel till unionen samt förflyttning och hantering efter införsel av sändningar av vissa djur, avelsmaterial och produkter av animaliskt ursprung.

genomförandebeslut (EU) 2021/260). Därmed var det oklart om vi kunde tillämpa bestämmelserna om införsel av mottagliga arter i förordning (EU) 2020/692 utan en hänvisning till godkännandebeslutet varför vi reglerade sådana införselar i de ovannämnda paragraferna. Efter en ändring av förordning (EU) 2020/692 är det nu tydligt att förordningens bestämmelser gäller för de medlemsstater som har fått sina nationella åtgärder godkända i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260, vilket Sverige har för sjukdomarna BKD, IPN och SVC.

I 3 kap. 37 § JK3 anges att de följande paragraferna (38–44 §§) ska tillämpas på BKD, IPN och SVC i de delar av Sverige som framgår av bilaga I och II i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Hänvisningen till kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 ligger nu i förordning (EU) 2020/692 så att paragrafen är en dubbelreglering och behöver därför tas bort.

3 kap. 38 § JK3 beskriver vilka artiklar i förordning (EU) 2020/692 som ska tillämpas vid införselar av mottagliga arter från tredjeland samt att sådana sändningar ska åtföljas av ett djurhälsointyg. I och med hänvisningen till kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 i förordning (EU) 2020/692 är detta en dubbelreglering och behöver därför tas bort i föreskrifterna.

3 kap. 39–44 §§ JK3 innehåller villkor för införsel av mottagliga arter från sådana tredjeländer, territorier, zoner eller anläggningskretsar som inte är fria från BKD, IPN och SVC. Förordning (EU) 2020/692 lämnar inte något utrymme för ett undantag för en införsel av mottagliga arter från icke-fria länder, territorier, zoner eller anläggningskretsar till länder som har vidtagit nationella åtgärder. Därför behöver 3 kap. 39 och 40 §§ tas bort.

Enligt artikel 175 i förordning (EU) 2020/692 har medlemsstater rätt att vidta ytterligare åtgärder för sjukdomar som de har vidtagit nationella åtgärder för. 3 kap. 41 § JK3 innehåller krav på att ingående vatten till anläggningen i avsändarlandet ska vara fritt från smittor och 3 kap. 43 § att det ska finnas barriärer mot närliggande vattendrag som förhindrar en introduktion av andra vattenlevande djur till anläggningen. Vi föreslår att det införs en ny paragraf (3. kap 36 a §) så att det är tydligt att kraven på ingående vatten och barriärer gäller för anläggningen i avsändarlandet generellt och inte bara om en anläggning inte är fri från de relevanta sjukdomarna. I paragrafen läggs till att djurhälsobesök i avsändaranläggningen, som krävs enligt förordning (EU) 2020/692, också ska syfta till att upptäcka IPN och SVC, något som saknas i förordningen. Ändringen behövs eftersom det inte finns listor över tredjeländer, territorier, zoner och anläggningskretsar i tredjeland som är fria från de sjukdomar som Sverige har vidtagit nationella åtgärder mot. Bestämmelserna syftar till att säkerställa att anläggningar i avsändarlandet har biosäkerhetsåtgärder som kan garantera deras fristatus.

I artikel 175 i förordning (EU) 2020/692 finns också ett krav att medlemsstater som har vidtagit nationella åtgärder mot vissa sjukdomar ska säkerställa att det inte sker någon vaccination mot dessa sjukdomar i avsändarlandet och att avsändarlandet endast för in

vattenlevande djur av mottagliga arter från andra länder som också är fria från de relevanta sjukdomarna.

Förbudet mot vaccination av mottagliga arter i avsändarlandet finns i 3 kap. 42 § JK3. Paragrafen har hittills bara gällt vid införsel från icke-fria länder, territorier eller anläggningskretsar och bestämmelsen ändras nu så att den gäller generellt vid all införsel av mottagliga arter från ett tredjeland till Sverige. I sådana fall då ett exporterande tredjeland tar in vattenlevande djur från andra tredjeländer, territorier, zoner eller anläggningskretsar ska dessa uppfylla samma krav på sjukdomsfrihet som det exporterande tredjelandet. Ett sådant krav på att anläggningar i tredjeland också behöver ta in från andra fria länder saknas i föreskriften. Därför föreslår vi att införa en ny paragraf (3 kap. 36 b §) med det generella förbudet mot vaccination och där kravet på sjukdomsfrihet läggs till så att det riktar sig till aktörerna och blir rättsligt bindande för dem (och att det inte bara uttrycks som ett krav i EU-lagstiftningen på medlemsstaten).

3 kap. 44 § JK3 kräver att det ska finnas dokumentation att kraven för en införsel från icke-fria länder, territorier, zoner eller anläggningskretsar avseende provtagning, djurhälsobesök, vaccination och barriärer i 3 kap. 39–43 §§ är uppfyllda. Då en del av kraven tas bort föreslår vi en ny paragraf (3. kap. 36 c §) där det framgår tydligt att det krävs dokumentation om djurhälsobesök, barriärer, ingående vatten, och vaccination vid införsel från fria länder i enlighet med 3 kap. 36 a och 36 b §§. Denna dokumentation behövs eftersom det i djurhälsointygsförlagan inte framgår vilka krav som behöver vara uppfyllda för IPN och SVC. Vi föreslår att denna dokumentation ska utgöra en del av hälsointyget. Ändringen syftar till att kunna koppla dokumentationen till sändningen och att den bekräftas av behörig myndighet i tredjelandet.

3 kap. 45 § JK3 anger från vilka tredjeländer icke-förtecknade arter får föras in till Sverige. Eftersom det finns arter som inte är förtecknade men mottagliga för IPN eller SVC behöver det förtydligas att dessa regler endast gäller för sådana arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter.

3 kap. 46 § JK3 innehåller djurhälsokrav vid införsel av vattenlevande djur av icke-förtecknade arter. Paragrafen ändras så att det är tydligt att kraven gäller för arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter. EU-kommissionen påpekade, i samband med att JK3 anmälades som tekniska regler när paragraferna för införsel av icke-förtecknade arter i 3 kap. 45–47 §§ infördes 2022, att det var otydligt vilka delar i hälsointyget som skulle tillämpas eftersom hälsointyget i sin helhet endast gällde för förtecknade arter. Paragrafen ändras därför så att det räknas upp vilka delar i hälsointyget som är tillämpliga för sådana sändningar. Det läggs också till hur ett hälsointyg ska vara utfärdat. Syftet med ändringen är att förtydliga för aktörer vilka krav som behöver vara uppfyllda. Tillägget om hur hälsointyget ska vara ifyllt ska ge gränskontrollveterinärerna bättre underlag för att fatta beslut om sådana sändningar från tredjeland.

3 kap. 47 § anger vilka krav för transport av vattenlevande djur av arter som är varken förtecknade eller mottagliga arter som ska vara uppfyllda. Det införs ett krav i bestämmelsen

att sändningen ska avsändas direkt från sin ursprungsanläggning i tredjeland till Sverige. Ett liknande krav gäller för sändningar av vattenlevande djur av förtecknade eller mottagliga arter. Om sändningar flyttas runt till andra ställen innan de transporteras till sin destinationsanläggning i Sverige ökar risken att det sker en kontamination på vägen. Därför bör sändningar transporteras så direkt som möjligt.

Det saknas bestämmelser om hur sändningar av vattenlevande djur som varken är förtecknade eller mottagliga arter ska vara märkta. Utan någon märkning är det inte möjligt att koppla hälsointyget till sändningen. Därför införs en ny 3 kap. 47 a § som lägger fast hur sändningar ska vara märkta. Märkningskraven i förslaget motsvarar kraven för märkning av sändningar av förtecknade eller mottagliga arter för att göra det möjligt att använda skrivelsen i den befintliga hälsointygsförlagan.

Syftet med ändringen är att göra kraven tydligare för aktörerna och förebygga introduktion av IPN och SVC till svenskt vatten.

1.3.5 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

3 kap. 21 § JK3 anger att om smitta av annan sjukdom än förtecknad sjukdom konstateras hos vattenlevande djur får djuren inte flyttas mellan anläggningar i Sverige utan att aktören har vidtagit de åtgärder som krävs för att sjukdomen inte ska spridas till andra vattenlevande djur. Detta gäller även vid misstanke om sjukdom. I förordning (EU) 2016/429 finns regler om förflyttning som rör D-sjukdomar. A-, B- och C-sjukdomar är även förtecknade som D-sjukdomar.

Det är ett problem att för förtecknade sjukdomar andra än de som är kategoriserade som D-sjukdomar saknas sådana bestämmelser i förordning (EU) 2016/429. Koiherpesvirus (KHV) är i dagsläget den enda sjukdomen som bara är förtecknad som en kategori E-sjukdom. Det blir orimligt att ha högre krav för icke förtecknade sjukdomar såsom furunkulos än för denna förtecknade sjukdom som inte är en kategori D-sjukdom. Vi vill därför utvidga denna bestämmelse till att även gälla alla sjukdomar andra än förtecknade sjukdomar i kategori D, alltså sjukdomar som bara är förtecknade som kategori E-sjukdom.

Enligt 3 kap. 27 § JK3 är det förbjudet att flytta fiskar från kustzon till inlandszon. Undantag finns i 3 kap. 28 § vid förflyttning av rom från vildfångade laxfisk efter s.k. stamfiskprovtagning och i 3 kap. 29 § för ål som har genomgått karantän på ett sätt som Jordbruksverket har godkänt. Stamfiskprovtagning innebär att man provtar samtliga honor och förvarar rommen under karantänliknande förhållanden i en anläggning där ynglen kläcks tills man har fått provsvaren.

Av artikel 4 i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 framgår det att vattenlevande djur av mottagliga arter får flyttas till en medlemsstat, eller delar av dessa, som har utrotningsprogram eller sjukdomsfri status endast om de härrör från en medlemsstat, eller delar av dessa, som har sjukdomsfri status för sjukdomen i fråga. Av artikel 1 b framgår det att tillämpningsområdet för restriktioner för förflyttning av vattenlevande djur i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 gäller mellan medlemsstaterna.

Jordbruksverket konstaterar, med stöd av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260, att Sverige har möjlighet att välja alternativa krav vid förflyttning av fisk från kustzon till inlandszon, förutsatt att kraven ger tillfredställande säkerhet. Vi konstaterar att de nationella bestämmelserna med stamfiskprovtagning av laxfisk och karantänering av ål därmed är förenliga med EU:s regelverk. Dessa provtagningskrav är även de som vi har anmält till EU-kommissionen för att få våra utrotningsprogram och fristatusar godkända.

Det är ett problem att 27 § genom skrivningen i 26 § endast avser mottagliga arter för BKD, IPN och SVC. Vi vill därför upphäva 26 §.¹²

Notera att bestämmelsen i 27 § gäller all förflyttning av fisk. I och med att 3 kap. 26 § JK3 upphävs ändras betydelsen av denna paragraf från att reglera enbart mottagliga arter för BKD, IPN och SVC till att omfatta alla fiskarter. Innan införandet av förordning (EU) 2016/429 reglerades detta bl.a. i 3 § 4 i Statens jordbruksverks föreskrifter om ändring i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2011:12) om fiskodling och flyttning av fisk mellan fiskodlingar, slakt av odlad fisk samt utmärkning av vattenbruksanläggningar; och senare i 2 kap. 9 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:4) om djurhälsokrav för djur och produkter från vattenbruk. Det framgick där att förflyttning av fisk från kustområden till inlandsområden är förbjuden. Detta innebär alla arter av fisk omfattas, inte bara mottagliga arter för BKD, IPN och SVC. Vi vill nu med denna ändring återgå till den ursprungliga lydelsen eftersom vi ser ett behov av att skydda inlandszon även från andra sjukdomar såsom VHS, IHN och ILA, vilket kan förekomma i vilda populationer i Östersjön, Skagerak och Kattegatt.

Det är ett problem att förbudet att flytta fisk gäller även akvariefiskar som hålls som sällskapsdjur i privatpersoners hem. Det är inte smittskyddsmässigt motiverat att förbjuda flytt av sådana akvariefiskar från kustzon till inlandszon, till exempel i samband med en privatpersons flytt. Detta vill vi ändra genom att införa den nya bestämmelsen 27 a § som ger undantag från förflyttningsförbudet för sällskapsdjur som förflyttas utan kommersiellt syfte. Samma undantag införs vid förflyttning av vattenlevande djur mellan slutna anläggningar där djur för prydnadsändamål hålls.

Undantag från 3 kap. 27 § finns som nämnts ovan i 3 kap. 28 § vid förflyttning av rom från laxfisk efter s.k. stamfiskprovtagning. Stamfiskprovtagning innebär att man provtar samtliga honor och förvarar rommen under karantänsliknande förhållanden i kläckeri tills man har fått provsvaren. Kraven som finns i 3 kap 28 § kvarstår. Den enda ändringen är att vi har ändrat begreppet ”kläckeri” till ”en anläggning där ynglen kläcks”. Anledningen till ändringen av begreppet är att kläckeri är definierat i förordning (EU) 2016/429 som kläckeri för fjäderfä. Ingen ändring har gjorts i sak.

Det är ett problem att undantaget i 3 kap. 29 § gällande ål kräver att ålen har genomgått karantän på ett sätt som Jordbruksverket har godkänt, samtidigt som det saknas kriterier för ett sådant godkännande och kraven i EU-förordning för godkända karantäner inte bedöms

¹² För de övriga paragrafer (29b–32 §§) som berörs av tillämpningsbestämmelserna i 26 §, se punkt 1.3.3.

tillämpliga för dessa ålkarantäner. Vi vill därför genom 29 § och 29 a § ange sådana kriterier för en godkänd karantän. Ett annat problem med 29 § är att kraven på karantän upplevs som orimliga och mycket svåra att förena med krav i vattendomar. Eftersom det är möjligt enligt 5 kap 1 § att söka om undantag från bestämmelsen vid särskilda skäl finns vissa möjligheter för Jordbruksverket att tillåta sådan förflyttning utan karantän.

Undantaget i 29 § fanns i 6 § i de tidigare bestämmelserna SJVFS 2011:34 och senare i 2 kap. 10 § SJVFS 2014:4. Av bestämmelsen framgår att ål som ska förflyttas från kust till inlandzon ska ha genomgått provtagning avseende smittsam sjukdom enligt en metod som Jordbruksverket godkänt. Ål som förts till inlandzon ska dessutom ha hållits i karantän på sätt som Jordbruksverket har godkänt.

Detta innebär en osäkerhet för företagen kring vilka krav som ställs vid karantänisering av ål för förflyttning från kustzon till inlandszon. Det finns inget krav på att karantänen för sådan flytt inom landet ska vara utformad enligt kraven i EU-lagstiftningen. Vi behöver utforma en svensk lösning som säkerställer att smitta inte förs in från kustzon till inlandszon, som har ett bättre hälsoläge. EU-lagstiftningens karantänkrav enligt artikel 15 i förordning (EU) 2020/691 har utformats i syfte att säkerställa att karantänen har avsedd effekt och att utgå från kraven i EU-lagstiftningen även vid nationell lagstiftning är en möjlighet. För att inte införa högre krav än nödvändigt har vi inhämtat ett yttrande från Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)¹³ om minimivillkor för att en ålkarantän ska säkerställa att smitta inte förs in med den ål som flyttas. Precis som vildfångade laxfiskar behöver genomgå stamfiskprovtagning behöver även vildfångad ål genomgå provtagning vid förflyttning från kustzon till inlandzon.

I en riskbedömning för förflyttning av ål har SVA¹⁴ kommit fram till att *”risken för att vild och odlad laxfisk samt ål i inlandszon smittas av IPN om infekterade ålar flyttas/vandrar till inlandszon är hög. SVA anser att konsekvenserna av detta skulle bli mycket stora. Om smittan får fäste i inlandszon är möjligheterna att bli av med den mycket små till obefintliga. Detta skulle få direkta konsekvenser för fiskhälsan och har potential att vara förödande för små, känsliga bestånd. SVA bedömer också att risken för att IPN-virus ska föras in i inlandszon via fritt vandrande ål är låg. Detta då IPNV har en låg prevalens i svensk kustzon och ålen inte samlas i stora grupper.”*

”SVA bedömer att risken för att IPN-virus ska föras in i inlandszon via ål som flyttas förbi vandringshinder inom landet, från kustzon till inlandszon, är låg. Dock bedöms den som väsentligt högre än för fritt vandrande ål. Denna bedömning baseras på att ett större antal ålar samlas vid vandringshindret och interagerar både inom arten samt med andra mottagliga arter.”

¹³ Dnr 6.6.16-17478/2025.

¹⁴ Riskbedömningar vid förflyttning av ål, 2021-05-18, SVA:s dnr 2021/27, SJV:s dnr 6.2.17-15468/2021.

SVA har alltså gjort bedömningen att risken inte är försumbar¹⁵. Därmed är dessa åtgärder motiverade. Vidare bedömer SVA att riskerna vid förflyttning till inlandszon av ål från annat land eller från kustzon är på ungefär samma nivå, dvs det är inte lägre risk när man förflyttar ål från kustzon än vid förflyttning från annat land.

Att kräva karantän när ål tas in från annat land men inte när ål tas in från kustzon till inlandszon är därför inte försvarbart, utan det skapar bara handelshinder. Att risken vid en enstaka förflyttning är liten betyder inte att risken sammantaget är försumbar, sett till det totala antalet förflyttningar. Ett framgångsrikt smittskydd bygger på att åtgärder krävs även när sannolikhet för smittintroduktion är relativt låg.

Sammanfattningsvis innebär förflyttningen av ål utan karantänisering med provtagning risk för:

- Spridning av IPN till inlandszon.
- På sikt, stora negativa konsekvenser för olika arter av skyddsvärd vild laxfisk. Lokala stammar riskerar att slås ut.
- På sikt, negativa effekter för det svenska ålbeståndet i och med att ålen är mottaglig art för IPN.
- Negativa ekonomiska effekter för vattenbruksnäringen om de får smitta in på en anläggning.
- Vår fristatus för IPN i inlandszon hotas.

Det har kommit till vår kännedom att trots detta krav på karantän verkar ett flertal aktörer, länsstyrelser och Havs- och vattenmyndigheten (HaV) uppfatta bestämmelsen som att kravet på karantän enbart ska tillämpas vid förflyttning av ål från annat land. Detta är ett missförstånd. Bestämmelsen har alltid varit ett undantag från förbudet att flytta fisk från kust till inland. Därav finns ett stort behov av att se över regelverket som vi nu gör genom detta föreskriftsarbete.

Vi har återkommande fått information om att det inte går att hålla ålen i karantän på grund av vattendorar samt att ålen dör i karantän. Vi har inte tagit del av någon vattendor som inte tillåter att ål hålls i karantän innan förflyttning. Vår bild är att det till större delen är ekonomiska skäl som ligger bakom motståndet att hålla ålen i karantän. Vår uppfattning är att orsaken till att ål dör i karantän är antingen dålig djurhållning på grund av förhållande i karantän eller att ålen är sjuk. Vår avsikt att föreskriva vad minikraven är för karantän för att skapa en tydlighet och förutsägbarhet för aktörer att kunna investera i lokaler och utrustning som krävs för att uppfylla kraven om man vill förflytta ål. Precis som man en gång i tiden föreskrev om minikrav för förflyttning av vildfångade laxfiskar och stamfiskprovtagningen började användas, hoppas vi att man med tiden accepterar dessa provtagningskrav för vildfångad ål och anpassar sin verksamhet för att Sverige fortsatt ska kunna upprätthålla ett

¹⁵ Skalan är försumbar, låg, måttlig, hög.

gott smittskydd och djurhälsa vad gäller sjukdomen IPN som bland annat innebär att skydda vissa inhemska laxfiskar som är unika för Sverige.

I 3 kap. 27 b § JK3 finns ett undantag från förbudet att flytta fisk från kustzon till inlandzon när fiskar flyttas till en sluten forskningsanläggning för vetenskapliga ändamål och djuren avlivas efter slutförda försök. Detta undantag ser vi som en möjlig och tillåten förflyttning, eftersom risken för spridning av smitta är försumbar. Ändringen innebär en förenkling för de som bedriver forskning.

I 3 kap. 27 c–27 d §§ JK3 framgår det att det är förbjudet att flytta vattenlevande djur av förtecknade och mottagliga arter inom Sverige från en avgränsad anläggning till en anläggning som inte är godkänd som en avgränsad anläggning. Undantag finns för förflyttning av vattenlevande djur till en forskningsanläggning om djur flyttas för vetenskapliga ändamål och avlivas efter slutförda försök. Detta har varit en viktig fråga vid förflyttning av embryon för vetenskapliga ändamål. Dessa undantag bedömer vi som rimliga eftersom risken för spridning av smitta är försumbar utifrån de uppställda villkoren i bestämmelsen. Ändringen innebär en förenkling för forskningen.

För att underlätta förståelsen av förflyttningsreglerna har alla förflyttningsregler samlats i JK3. Därmed är förslaget att 2 kap. 4–5 §§ i SJVFS 2024:6 (nuvarande K134) upphävs och flyttas till 3 kap. 49 och 51 §§ JK3.

3 kap. 49 § JK3 som reglerar förflyttning av arter för BKD har förtydligats genom att begreppet ”epidemiologiska området inom anläggningen” har ändrats till ”anläggning eller grupp av anläggningar”. Denna ändring gör vi eftersom det har inkommit många frågor om vad det epidemiologiska området inom en anläggning innebär. Ändringen innebär ingen ändring i sak eftersom vi har förklarat sedan SJVFS 2024:6 (nuvarande K134) antogs att ”epidemiologiska området inom anläggningen i detta fall är samma sak som ”anläggning eller grupp av anläggningar”. Ett tillägg till bestämmelsen är dock att om de djur som tas in i anläggningen kommer från en anläggningskrets, zon eller medlemsstat som har frihet från BKD enligt kommissionen genomförandebeslut (EU) 2021/260 är den aktör som tar in djuren på sin anläggning undantagen från denna bestämmelse.

I 3 kap. 50 § har vi tagit fram krav vid förflyttning av mottaglig art för IPN till en anläggning i kustzon som motsvarar kraven vi idag har vid förflyttning av mottagliga arter för BKD mellan olika anläggningar i inlandzon. Av bestämmelserna framgår att aktörer som för in mottagliga arter för IPN till en anläggning i kustzon ska försäkra sig om att provtagning har gjorts. Det innebär att djuren ska redan ha blivit provtagna enligt specifika minimikrav som framgår av bestämmelserna, innan förflyttning sker till aktörens anläggning.

Om de djur som tas in i anläggningen kommer från en anläggningskrets, zon eller medlemsstat som har frihet från IPN enligt kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 är den aktör som tar in djuren på sin anläggning undantagen från denna bestämmelse.

Undantag från förflyttningskraven som finns i 3 kap. 49 och 50 §§ JK3 finns för anläggningar som är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram i 3 kap. 51 § JK3. Detta då det finns specifika förflyttningsregler som dessa anläggningar behöver följa som är likvärdiga eller strängare än de i 3 kap. 49 och 50 §§. Undantag finns även för avgränsade vattenbruksanläggningar för vetenskapliga ändamål om deras plan för övervakning av sjukdomar inkluderar IPN och BKD.

1.3.6 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Det EU-godkända utrotningsprogrammet för IPN i kustzon löper ut den 10 februari 2027. Det nya föreskriftsförslaget innebär inte en förändrad bekämpningsstrategi för inlands- och kustzonen, utan syftet med att införa bestämmelser är att föreskriva om nuvarande hantering för att skapa rättssäkerhet, tydlighet och förutsägbarhet vid bekräftad smitta. Särskilda bestämmelser om IPN medför att en aktör har större möjlighet att planera sin verksamhet inför kommande beslut om åtgärder och begränsningar samt hantering av djuren vid ett utbrott. Bestämmelserna omfattar smittskyddsåtgärder i båda zonerna och hantering av djur i kustzon. Även om inlandszonen behåller fristatusen för IPN, bedöms behovet av tydliga smittskyddsåtgärder vid ett eventuellt utbrott lika stort där som i kustzon. En detaljreglering av hantering av djur i inlandszon vid bekräftad IPN införs dock inte då fristatusen i sig innebär en strävan mot slakt eller avlivning så snart det är praktiskt genomförbart.

I bestämmelserna om åtgärder och begränsningar vid bekräftad BKD och motsvarande förslag till bestämmelse vid bekräftad IPN görs ett tillägg. Nuvarande bestämmelse innebär att föremål såsom båtar och redskap som kan vara kontaminerade med respektive smittämne inte får föras från det epidemiologiska område i vilket de används. Tillägget innebär att detta kan göras efter särskilt tillstånd från Jordbruksverket och innebär en regellättnad.

I bestämmelserna om BKD förtydligas tidigare bestämmelse om hantering av djur. Regeln kompletteras med krav på att djur som inte förväntas nå slaktvikt inom 12 månader efter bekräftad smitta ska hanteras på samma sätt som djur med kliniska sjukdomstecken, dvs. att djuren ska slaktas eller avlivas snarast möjligt, dock senast inom 30 dagar.

1.3.7 Ersättning (5 kap. K134)

Den drabbade aktören kommer kunna söka ersättning för IPN genogrupp 2 från Jordbruksverket för vissa kostnader och förluster som denne drabbas av i likhet med vad som gäller för BKD. Ersättning lämnas för vissa uppräknade kostnader och förluster för åtgärder som framgår av föreskrifter eller av Jordbruksverkets beslut. Ersättningen begränsas enligt förslaget med max 70 procent till anläggningar som är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram och 50 procent till anläggningar som inte är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram. Ersättningen kan jämkas om aktören genom uppsåt eller vårdslöshet själv medverkat till kostnaden eller förlusten.

Vissa förtydligande har gjorts i föreskrifterna om ersättning. Ersättning kan bara ges för kostnader till följd av smitta som är utöver de vanliga kostnaderna som en verksamhet har. Vi har sett ett behov av att i 5 kap. 1 § förtydliga att kostnader för avlivning och destruktion

av djur är utöver den normala slaktkostnaden eftersom kostnader för slakt har en anläggning oavsett om de har haft smitta eller inte. I 4 § har vi ändrat till att värdering av slaktdjur kan göras enligt en beräkningsmodell och värdering av avelsdjur av en värderingsman. Ändringen görs för att det ska vara mer likt hur slaktdjur inom andra djurslag värderas. Vi bedömer att vi också få mer korrekta värderingar om försäljningspris används istället för att djuren ska värderas av en enskild person.

1.4 Vad blir konsekvenserna om vi inte vidtar någon åtgärd (nollalternativet)?

1.4.1 Definitioner

Om vi inte vidtar någon åtgärd finns definitioner i föreskrifterna trots att begreppen inte längre används i föreskrifterna.

Om vi inte vidtar någon åtgärd är det fortsatt otydligt vad som är kust- respektive inlandszon, särskilt för landbaserade anläggningar.

1.4.2 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Om vi inte vidtar någon åtgärd kommer det fortsatt saknas detaljerade föreskrifter om djurhälsoövervakningen för IPN och SVC. Djurhälsoövervakningen kommer då fortsatt att utföras utifrån vägledning där detaljer kring övervakningen, såsom frekvens och metod kommer framgå. Till viss del skulle även det finnas kvar vissa otydligheter gällande provtagning och analysmetoder för BKD.

Avseende bestämmelser om provtagning och diagnostik är alternativet att inte föreskriva vilket innebär att vad som krävs för provtagning och analys blir otydligt. Detta har vi märkt genom åren och sett ett tydligt behov av att det behöver framgå av föreskrifter. I praktiken innebär det ingen ändring i utförandet av provtagning och analys. Viss flexibilitet försvinner genom att regleringen i föreskrifter t.ex. om nya analysmetoder arbetas fram kan dessa inte användas innan en ändring har gjorts i föreskrifterna efter underlag från Sveriges referenslaboratorium som är SVA. Detta ger dock en säkerhet att det är en tillförlitlig analysmetod, vilket innebär att vi kan känna oss säkra på provsvaren. Att provsvar är tillförlitliga är viktigt då ett positivt provsvar får stora konsekvenser för företag.

1.4.3 Förflyttning mellan medlemsstater och införsel från tredjeland (3 kap. 29 b–e, 30-33, 36 a–c, 37–47 a §§ JK3)

För aktörer som vill föra in vattenlevande djur från andra medlemsstater eller tredjeland är det enklare att inte ha några regler vid införsel att beakta. Eftersom det finns få länder inom EU som har fristatus för IPN begränsar det möjligheten för svenska aktörer att ta in mottagliga arter. Genom att vi tar bort möjligheten till undantag för införsel från icke-fria länder blir det ännu svårare för svenska aktörer att få tag på vattenlevande djur från andra länder. Utan någon fristatus skulle en förflyttning inom EU kunna ske med en egenförsäkran istället för ett hälsointyg utfärdat av en officiell veterinär med motsvarande kostnader.

Om Jordbruksverket inte alls ställer några krav på aktörerna i fråga om de aktuella sjukdomarna vid förflyttning och införsel till Sverige skulle det försvåra för oss att upprätthålla vår fristatus. Det skulle innebära att branschen själv skulle få ta ansvar för att endast vattenlevande djur förs in som är fri från sjukdomarna i fråga. Jordbruksverket skulle kunna bidra med att sprida information om hur det skulle kunna säkerställas. Båda alternativen (utan eller med Jordbruksverkets informationsinsatser) förutsätter att samtliga personer som tar in vattenlevande djur har kunskap om vad som krävs för att inte sjukdomarna ska spridas. Det är dock svårt för enskilda importörer att korrekt uppskatta och beakta risker för hela branschen, eller för landet, vid sina beslut om införsel. Vid sin riskbedömning kan den enskilde importören därför underskatta riskerna för hela samhället med en införsel som introducerar de aktuella sjukdomarna i landet. Den enskildes incitament kan därför avvika från vad som är optimalt för branschen, eller landet, som helhet. Det räcker att en person gör en felaktig riskbedömning för att det skulle kunna få allvarliga konsekvenser för hela branschen och även för den vilda populationen. Att inte ha någon fristatus och åtgärder vid förflyttning skulle öka risken för att sjukdomarna förr eller senare introduceras i Sverige. Det i sin tur skulle, förutom produktionsförluster, även innebära kostnader vid försök att bekämpa sjukdomarna. Att utrota förekomst av sjukdom i vilda populationer bedöms som nära omöjligt. Med tanke på att IPN och SVC är sjukdomar som utgör en betydande risk för vattenlevande djurs hälsa är det fortfarande värt att upprätthålla och behålla Sveriges fristatus gällande IPN och SVC.

3 kap. 26, 29 b–c och 29 e §§: Om vi inte ändrar tillämpningsbestämmelserna i 3 kap. 26 § och anpassar de i de nya 29 b–c och 29 e §§ kommer våra nationella åtgärder tillämpas felaktigt på BKD i inlandszon och IPN i kustzon när vi inte längre har något utrotningsprogram i dessa zoner. Likaså har vi regleringar kring förflyttning av produkter av animaliskt ursprung och transitering av vattenlevande djur av mottagliga arter som inte finns i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Om vi inte ändrar det genom de nämnda paragraferna kommer vi inte hålla oss till de godkända nationella åtgärderna och riskerar då att vi förlorar vår fristatus även för SVC i hela landet och IPN i inlandszon. Om vi tog bort bestämmelserna i dessa paragrafer om krav på sjukdomsfrihet och hälsointyg som i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 riktar sig till medlemsstaterna och inte gentemot aktörerna skulle det vara svårt för oss att genomföra beslutet om det inte omfattar aktörerna. Genomförandebeslutet behöver därför införas i nationell lagstiftning så att kraven omfattar aktörer. Om vi inte har några bestämmelser i föreskriftsform som reglerar förflyttningar av mottagliga arter skulle det öka risken för att sjukdomarna introduceras till Sverige.

3 kap. 29 d §: Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 medger ett undantag för medlemsstater att tillåta förflyttning av vilda vattenlevande djur av mottagliga arter om de har genomgått karantän i en vattenbruksanläggning som har godkänts i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) 2020/691. Om vi inte inför undantaget i våra föreskrifter blir det svårt för aktörerna att känna till att en sådan undantagsmöjlighet finns och på vilken rättslig grund de skulle kunna genomföra en sådan förflyttning.

3 kap. 30–33 §§: Om vi inte tog bort bestämmelserna om förflyttning av mottagliga arter från icke-fria länder, zoner eller anläggningskretsar skulle vi bryta mot kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Om vi inte håller oss till de godkända nationella åtgärderna riskerar vi att förlora dem.

3 kap. 36 a–c §§ samt 41–44 §§: Förordning (EU) 2020/692 tillåter i artikel 175 att medlemsstater får ha ytterligare krav vid införsel av mottagliga arter till deras territorium. Där ställs också krav att medlemsstater som har vidtagit nationella åtgärder ska säkerställa att det inte sker någon vaccinering mot de relevanta sjukdomarna i tredjelandet samt att all införsel av mottagliga arter till det exporterande tredjelandet ska ske från fria länder. Då kravet riktar sig mot medlemsstater och inte aktörerna införs bestämmelser kring detta för att omfatta aktörerna. Om vi inte gör det kommer det vara svårt för aktörerna att förstå att kraven finns. Om dessa krav inte skulle beaktas vid införsel riskerar vi att förlora vår goda hälsostatus för SVC och IPN genom en introduktion av dessa sjukdomar. Vid införsel av mottagliga arter från tredjeland krävs dessutom sjukdomsfrihet i avsändande land, territorium, zon eller anläggningskrets. Eftersom listorna i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/404¹⁶ endast innehåller listor avseende förtecknade arter och inte omfattar mottagliga arter är det oklart vilka länder, zoner eller anläggningskretsar som kan anses vara fria från de relevanta sjukdomarna (IPN och SVC). Om vi inte inför krav avseende barriärer mot andra vattendrag och smittfrihet av det ingående vattnet finns det risk att anläggningen i tredjelandet får in smittor så att deras fristatus inte kan garanteras.

Om vi inte kräver någon dokumentation om vaccination, barriärer, ingående vatten och införsel från fria länder finns det inte någon möjlighet att se om dessa krav är uppfyllda. Om kraven inte uppfylls finns risk att IPN eller SVC introduceras i Sverige. Om dokumentationen endast intygas av aktören uppnår den inte samma trovärdighet som om den styrks genom den behöriga myndigheten i tredjelandet genom att den utgör en del av hälsointyget.

3 kap. 45–47 a §§: Införsel av icke-förtecknade och icke-mottagliga arter är inte heltäckande reglerat inom EU-lagstiftningen. Om vi inte gör de förtydliganden vad gäller införsel av arter som varken är förtecknade eller mottagliga arter blir det svårt för aktörer att förstå vilka krav som gäller. Utan ändringen är det även svårt för gränskontrollveterinären att bedöma på vilka grunder en sändning med icke-förtecknade arter av vattenlevande djur eller produkter från dessa från tredjeland kan godkännas eller avvisas. Att inte ha några regler alls för icke-förtecknade och icke-mottagliga arter försvårar för aktörerna att förstå vad som krävs och skulle kräva en bedömning i varje enskilt fall. Aktörer skulle kunna drabbas av problem vid införseln om djuren åtföljs av ett hälsointyg som inte accepteras vid gränskontrollen.

¹⁶ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/404 av den 24 mars 2021 om fastställande av förteckningar över tredjeländer, territorier eller zoner däri från vilka djur, avelsmaterial och produkter av animaliskt ursprung får föras in till unionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429

1.4.4 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

3 kap 21 §: Konsekvensen om vi inte vidtar någon åtgärd för bestämmelsen i 3 kap 21 § är att vi har högre krav för icke förtecknade sjukdomar än för förtecknade sjukdomar som inte är en kategori D-sjukdom, alltså sjukdomar som är bara förtecknade som kategori E-sjukdomar.

3 kap 26–29 och 49–52 §§: Om vi inte vidtar någon åtgärd kommer reglerna om undantag från förbudet att flytta fisk från kustzon till inlandszon inte att vara ändamålsenliga eller tydliga. Detta gäller både provtagningen och övriga förflyttningskrav för IPN och BKD.

3 kap 27 §: Bestämmelsen är oförändrad i ordalydelse men förändras genom upphävandet av 26 § så att den gäller samtliga arter och inte endast de som är mottagliga för BKD, IPN eller SVC. Om inte denna ändring görs sänks smittskyddet avseende sjukdomarna VHS, IHN och ILA i inlandszon, vilket aldrig varit avsikten.

3 kap 28 §: Om inte ordet ”kläckeri” ersätts med ”anläggning där ynglen kläcks” blir det felaktigt eftersom kläckeri är definierat i förordning (EU) 2016/429, där det avser kläckeri för fjäderfä. Vidare kan formuleringen ”negativt resultat” uppfattas som otydlig, när det som avses är att ingen smitta påvisats. Därmed är det bättre att ändra till att det står ”utan att smitta har påvisats” istället för negativt resultat för att underlätta förståelsen av bestämmelsen.

3 kap. 29 och 29 a §§: Om inte bestämmelserna ändras vad gäller kravet på karantänering av ål, som krävs för att ålen ska få flyttas från kust- till inlandszon, blir det fortsatt otydligt för berörda aktörer vad som krävs. För de anläggningar där det krävs investeringar i lokaler och utrustning för att ål ska kunna karantäneras blir det fortsatt låg förutsägbarhet vad gäller kraven om de även fortsättningsvis ska anges i enskilda beslut. Om ingen ändring görs i föreskrifterna gällande karantänkravet, är risken stor att aktörer som genom vattendomar är ålagda att göra ålförflyttningarna fortsätter att flytta ål från kust- till inlandszon utan karantän, med risk för spridning av IPN i inlandszon, vilket t.ex. kan slå hårt mot de inhemska vilda laxfiskbestånden.

De föreslagna kraven har valts utifrån SVA:s yttrande kring hur en ålkarantän bör utformas för att säkerställa avsedd effekt, d.v.s. att ålen inte kan medföra IPN från kust till inlandszon.

3 kap. 27 b–27 d §§: Om inte undantag från förbudet att flytta fisk från kust- till inlandszon ges för vissa forskningsanläggningar krävs enskilda beslut om undantag för slutna forskningsanläggningar i inlandszon som tar in fisk från kustzon. Aktörer får genom undantagen en minskning av administrativa bördan då de inte behöver söka särskilt om undantag. Utan föreskriftsändringen får aktören ingen minska administrativ börda.

Vidare anser vi att om det inte uttryckligen förbjuds att flytta djur från en avgränsad anläggning till en icke avgränsad anläggning i Sverige kommer det vara otydligt vad som gäller kring detta samt att undantag kan ges från detta förbud. Utan ändringarna kvarstår otydligheten samt den administrativa bördan kommer kvarstå.

1.4.5 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Utan specifika nationella föreskrifter för bekämpning av IPN (nollalternativet), skulle hanteringen av sjukdomen uteslutande grundas på de generella kraven om åtgärder och begränsningar i övriga nationella regelverk. På kort sikt skulle det medföra en rättsosäkerhet och ottydlighet för företagen gällande vilka åtgärder som kan förväntas vid ett bekräftat fall. På grund av att övriga nationella regelverk inte innehåller specifika bekämpningsbestämmelser för IPN, skulle nollalternativet på längre sikt även kunna leda till en oproportionerligt strikt tillämpning vid bekräftade fall i kustzonen eller att bekämpningen i kustzonen upphör helt. Det sistnämnda kan leda till en okontrollerad smittspridning som kan öka smittrycket mot inlandszonen och därmed utgöra ett hot mot hälsostatusen i inlandszonen.

Förslaget bidrar till ökad rättsäkerhet, tydlighet och förutsägbarhet vid bekräftad smitta i kustzon och inlandszon. Förslaget innebär en proportionerlig bekämpningsstrategi där kustzonen fungerar som en buffert. Reglering på en mer detaljerad nivå underlättar även för den enskilde aktören att planera, ställa om och anpassa sin verksamhet i utbrottshanteringen både innan och efter beslut.

1.4.6 Ersättning (5 kap. K134)

En alternativ hantering är att aktörer som får IPN genogrupp 2 inte får ersättning vid påvisad fall av smitta på deras anläggning. IPN är en smitta som Sverige har aktivt valt att bekämpa. Alla andra genogrupper är epizootier förutom genogrupp 2. Detta innebär att epizootilagens ersättningsbestämmelser inte är tillämpliga på genogrupp 2. Genogrupp 2 har allvarliga konsekvenser för vissa arter och mildare konsekvenser för andra arter. Ett alternativ är att göra om genogrupp 2 till en epizooti så att aktörer får ersättning vid påvisad smitta. Under tiden som vi inväntar den nya svenska djurhälsolagstiftningen behöver vi vidta åtgärder. Konsekvensen av att inte ändra föreskrifterna genom att inte ge ersättning för IPN genogrupp 2 är att aktörer måste bära hela kostnaden själva vilket i värsta fall kan leda till konkurs för berörda aktörer. Det blir svårare att vidta vissa bekämpningsåtgärder som ger bättre smittskyddseffekt eftersom man måste väga det mot konsekvenser såsom ekonomiska konsekvenser för företag. Att inte ge ersättning kan förhindra att fullt ut kunna vidta bekämpningsåtgärder vid påvisad smitta.

1.5 Olika alternativ för att uppnå förändringen samt för- och nackdelar med dessa

I förarbetet¹⁷ till ändring av föreskrifterna har vi analyserat olika möjligheter att hantera IPN i Sverige. Vi kom fram till 11 olika sätt att hantera IPN som har varit på extern remiss. Efter detta landade vi i alternativet att vi fortsatt ska ha fristatus för IPN i inlandszon i

¹⁷ Analys av Sveriges hantering av sjukdomen infektiös pankreasnekros (IPN) idag och alternativa hanteringar, 2025-05-15, dnr 6.2.17-19919/2024. Tillägg till analysen, dnr 6.2.17-01211/2026

kombination med nationella åtgärder om förflyttning och bekämpning i kustzon. Detta är bäst för Sverige enligt vår bedömning och majoriteten av remissinstanser.

1.5.1 Definitioner

Det finns inga andra alternativ att uppnå förändringen än att förtydliga definitionerna.

1.5.2 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Ett alternativ till att införa bestämmelser om övervakning i föreskrifter är att enbart skriva om övervakningskraven i den nationella övervakningsplanen och i vägledningen för djurhälsoövervakning. Detta bedöms inte ge en tillräcklig robusthet.

Att frekvens och innehåll samt vilka som omfattas av övervakning anges i föreskrifter bedöms som nödvändigt för att ge transparens. Ett annat skäl att föreskriva om djurhälsoövervakning för IPN och SVC är att denna övervakning bör regleras på motsvarande sätt som reglerna för sjukdomen BKD. Övervakningen för såväl BKD som för IPN och SVC är redan idag motsvarande den övervakning som görs för sjukdomar som Sverige har fristatus för så förslaget innebär ingen förändring av övervakningen som sådan.

Avseende bestämmelser om provtagning och diagnostik finns det ingen annan alternativ än att inte föreskriva vilket har redovisats under punkt 1.4.2.

1.5.3 Förflyttning mellan medlemsstater och införsel från tredjeland

Tillämpningsparagrafen (3 kap. 26 §) som anger för vilka sjukdomar och i vilka delar av landet bestämmelserna ska tillämpas skulle kunna bibehållas och ändras istället för att ta bort dem. Då vi inför en definition på mottagliga arter är tillämpningsparagrafen inte längre nödvändig för att ange för vilka arter den gäller. Beskrivningen av vilka sjukdomar och delar av Sverige de olika kraven i de följande paragraferna ska tillämpas på förs istället in i de berörda paragraferna direkt. Vi anser att det blir tydligare för aktörerna att förstå vilka paragrafer som ska tillämpas för vilken sjukdom om det anges direkt i de berörda delarna än att ha en övergripande paragraf. För de delar i föreskriftsförslaget som innebär dubbelregleringar finns det inte något annat alternativ än att upphäva dessa. De bestämmelser som finns i förordning (EU) 2020/692 för införsel av mottagliga arter från tredjeland motsvarar de regler som fanns i 3 kap. 38 § JK3 så att dessa bestämmelser är ändamålsenliga för att förhindra en introduktion av IPN och SVC vid införsel från tredjeland.

För de undantag för förflyttning och införsel av mottagliga arter från icke-fria länder där det saknas stöd i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 (3 kap. 31-33 §§) och förordning (EU) 2020/692 (3 kap. 39-40 §§) finns det inte något alternativ än att ta bort dem. Om vi skulle vilja behålla dessa undantag skulle vi behöva ändra kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 för förflyttning inom EU och förordning (EU) 2020/692 för införsel från tredjeland. Vi anser dock inte att det finns ett sådant behov eftersom en förflyttning och införsel från fria länder är det säkraste sättet att sjukdomarna inte introduceras i Sverige. Att ge upp vår fristatus för IPN i inlandszon och SVC i hela territoriet

skulle drabba både företag och fritidsfiskare eftersom fristatusen är betydelsefull för såväl fiskens hälsa som för aktörernas verksamhet.

De införda bestämmelserna i 3 kap. 41 § som ställer krav på avsändaranläggningen i tredjeland avseende djurhälsobesök, ingående vatten samt barriärer mot andra vattendrag ska gälla alla avsändaranläggningar i tredjeland eller territorier och inte bara vid införsel från icke-fria länder. Alternativet hade varit att ta bort dessa bestämmelser helt. Förslaget har stämts av med SVA som har bedömt att dessa åtgärder är viktiga för att kunna säkerställa och bevara en sjukdomsfri status på den avsändande anläggningen och därmed för att förhindra en introduktion av IPN eller SVC till Sverige. Eftersom den sjukdomsfria statusen för IPN och SVC inte är reglerad i listor över fria tredjeländer som vid förflyttning inom EU är det svårt att upprätthålla säkerhet kring avsändaranläggnings fristatus utan dessa krav.

Istället för delar av 3 kap. 46 § som gör tydligt vilka delar i hälsointyget för förtecknade arter som är tillämpliga vid införsel av icke-förtecknade arter från tredjeland hade vi kunnat ta fram egna hälsointygsförlagor. Detta hade dock varit ett sämre alternativ då egna förlagor ofta leder till synpunkter från tredjeländer och behöver då förhandlas i bilaterala avtal med länderna.

1.5.4 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Ålkarantänskravet: Vad som är lämpliga krav för karantän vid flytt av ål från kustzon till inlandszon har utretts.

De föreslagna kraven har valts utifrån SVA:s yttrande kring hur en ålkarantän bör utformas för att säkerställa avsedd effekt, d.v.s. att ålen inte ska medföra IPN från kust till inlandszon. De alternativ som har övervägts är att:

1. Inte tillåta någon flytt av ål från kust till inlandszon.
2. Ändra definitionen av kustzon så att det område till vilket ål från kustzon flyttas enligt vattendom ska betraktas som kustzon.
3. Acceptera att mottaglig art för IPN, som vi har fristatus för i inlandszon, får flyttas från kustzon till inland trots att den kan medföra smitta.
4. Ge upp vår fristatus för IPN i inlandszon eftersom vi inte är redo att vidta de åtgärder som krävs för att kunna flytta, med för IPN mottagliga arten ål, från kustzon till inlandszon på ett smittskyddssäkert sätt.
5. Vid vissa förutsättningar ge tillstånd för flytt av ål från kust till inlandszon samtidigt som restriktioner införs i de området i inlandszon dit ålen har flyttats.

En fördel med det första alternativet är att smittskyddet i inlandszon upprätthålls. Nackdelen med detta alternativ är att det är svårt att förena med ålförvaltningsplanen eller vattendomar.

En fördel med det andra alternativet är att även ål kan beaktas när gränsen mellan kustzon och inlandszon dras. Nackdelen med detta alternativ är att det kan ge negativa konsekvenser för laxfisk där skyddet mot smitta försämras i de områden som blir kustzon, samt förflyttning av laxfisk från anläggningar i detta område till inlandszon blir förbjuden.

Det tredje alternativet ger fördelen att ål kan flyttas utan att smittskydd beaktas. Nackdelen är att smittskyddsaspekter helt ignoreras, vilket är oacceptabelt utifrån SVA:s bedömning att riskerna vid införsel till inlandszon av ål från annat land eller från kustzon är ungefär på samma nivå, dvs det är inte lägre risk vid införsel från kustzon än vid införsel från annat land. Att kräva karantän när ål tas in från annat land men inte när ål tas in från kustzon till inlandszon är därför inte försvarbart. Att ål kan ta sig förbi vandringshinder är inte ett argument som gör att förflyttning utan karantän bör tillåtas, eftersom SVA:s bedömning är att risken med fritt vandrande ål från kustzon till inlandszon är väsentligt lägre än när ål samlas in för att flyttas från kustzon.

Detta alternativ är inte förenligt med vår fristatus som förutsätter att vi förhindrar att smitta kan föras in i det område som vi har fristatus för. Att låta ålen flyttas från kustzon till inlandszon utan krav på karantän och provtagning för IPN (och där IPN inte påvisats) är inte förenlig med Sveriges fristatus för IPN i inlandet. Detta är särskilt viktigt eftersom Sverige var det land som drev frågan om att ål ska förtecknas som mottaglig art för IPN. Att upprätthålla EU-kommissionens förtroende för Sveriges smittskyddsåtgärder är viktigt.

Det fjärde alternativet ger fördelen att ål kan flyttas utan att smittskyddet behöver beaktas. Nackdelen är att smittskyddsaspekter helt ignoreras, vilket är oacceptabelt. Det fjärde alternativet skulle drabba både företag och fritidsfiskare i inlandszon eftersom fristatusen är betydelsefull för såväl fiskens hälsa som för aktörernas verksamhet.

Det femte alternativet ger fördelen att i vissa fall tillåts flytt av ål utan karantän samtidigt som smittskyddsaspekter beaktas. Med utgångspunkt i ålbevarande-aspekter hade vi önskat införa möjlighet att i vissa fall söka tillstånd om förflyttning av ål från kust- till inlandszon utan karantän. För att detta ska vara acceptabelt ur smittskyddsaspekt krävs att restriktioner införs för de vattenområden som ålen flyttas till. I vissa fall kan det vara möjligt för Jordbruksverket att bevilja undantag från förflyttningsförbudet om det föreligger så kallade särskilda skäl.

Förbud begränsat till vissa arter: En annan möjlig ändring i föreskrifterna, som inte är relaterad till ål, är att förbudet för flytt av fisk från kust till inland enbart ska gälla förtecknade arter för BKD, IPN eller SVC. Nackdelen är att smittskyddsnivån sänks eftersom det nuvarande förbudet ger ett viktigt skydd för flera sjukdomar än de som Sverige har nationella åtgärder för. Detta är inte i linje med intentionerna för denna föreskriftsändring. Denna möjliga ändring bedöms därför inte lämplig.

Forskningsanläggningar: Att enskilda forskningsanläggningar i inlandszon som vill ta in djur från kustzon för sin forskning även i fortsättningen ska söka om undantag från flyttbestämmelser istället för att undantas genom föreskrifter har övervägts men avfärdats på grund av onödig administrativ börda för företagen.

Avgränsade anläggningar: Vi har diskuterat om vi ska tillåta avgränsade anläggningar att flytta djur till icke avgränsad anläggning förutsatt att vissa villkor uppfylls. Detta alternativ avfärdades efter att SVA yttrat sig om olämpligheten kring detta. Det vore heller inte förenligt med hur EU-rätten ser på avgränsade anläggningar. Dock innebär förslaget ett

undantag som innebär att djur får flyttas från en avgränsad anläggning till anläggningar för forskning varifrån inga djur flyttas levande.

Tillägg för E-sjukdomar: 3 kap 21 §: Om vi inte ändrar på bestämmelsen innebär det att det är högre krav för icke förtecknade sjukdomar än det är för kategori E-sjukdomar. Detta är ologiskt ur ett djurhälsoperspektiv. Ett alternativ för att uppnå det önskade syftet med bestämmelsen i 3 kap 21 § är att informera branschen om att de ska ta detta ansvar trots att lagstiftningen inte uttryckligen kräver det. Eftersom detta krav bedöms som grundläggande för biosäkerheten är vår slutsats att det bör finnas i föreskriftsform.

1.5.5 Bekämpning (3–4 kap. K134)

De identifierade alternativen avseende bekämpning av IPN går från strikta utrotningsförsök till en hantering av IPN som en produktionssjukdom, dvs. helt utan statlig inblandning.

Ett identifierat huvudalternativ, som syftar till att balansera smittskydd med näringsens ekonomiska förutsättningar, delar in bekämpningsstrategin beroende på zon. För inlandszonen, där upprätthållande av sjukdomsfri status eftersträvas, bedöms omedelbar slakt eller avlivning ("stamping out") så snart det är praktiskt genomförbart att vara den enda framkomliga vägen vid utbrott. För kustzonen där utrotningsprogrammet upphör år 2027, har dock denna bekämpningsstrategi bedömts som orealistisk då smittan finns etablerad hos vilda vattenlevande djur och därmed sannolikt skulle leda till fortsatta höga kostnader för både stat och näring utan att målet om smittfrihet uppnås. Alternativet att betrakta IPN som en produktionssjukdom i kusten har dock också valts bort. En sådan bekämpningsstrategi skulle innebära att ansvaret för hantering av fisken vid utbrott och bekämpningsåtgärder såsom sanering, faller helt på den enskilda aktören. Fördelen är minskade statliga utgifter, men risken är att detta skulle öka smittrycket mot inlandszonen.

I nuvarande förslag förordas en strategi där kustzonen fungerar som en buffert med anpassade bekämpningskrav. Förslaget innebär att konstaterad smitta i kustzonen hanteras genom restriktioner, men utan krav på omedelbar slakt eller avlivning av fisk som inte uppvisar kliniska sjukdomstecken. Enligt detta alternativ får smittad fisk i kustzonen hållas kvar för att uppnå slaktmogen vikt under förutsättning att inga kliniska symptom uppstår under tiden. Denna modell syftar till att begränsa smittrycket och skydda inlandszonen samtidigt som smittskyddsåtgärderna balanseras mot konsekvenserna för enskilda företagare som blir mindre ingripande än vid en strikt utrotningspolicy.

1.5.6 Ersättning (5 kap. K134)

Det finns inga andra alternativ att uppnå förändringen än att införa möjlighet att ge ersättning i föreskrifter.

Fördelen med att aktörer kan ansöka om ersättning är att aktören får ekonomisk hjälp och kan bedriva sin verksamhet och undviker konkurs. En annan fördel är att det jämnar ut konkurrensen mellan aktörer som får andra sjukdomar där ersättning ges samt anläggningar som inte omfattas av krav på bekämpning för IPN genogrupp 2 i andra medlemsstater.

Ersättning lämnas för de kostnader och förluster som är ersättningsgilla med högst 70 procent till vattenbruksanläggningar som är anslutna till ett frivilligt kontrollprogram för BKD och med högst 50 procent till vattenbruksanläggningar som inte är anslutna. Ett alternativ är att alla anläggningar kan högst få 50 procent. Fördelen med att ge högre ersättning för anläggningar anslutna till ett frivilligt kontrollprogram är att det ger ett fortsatt incitament att genom hög biosäkerhet minska risken för IPN-smitta.

2 Bemyndiganden m.m.

2.1 Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Nedan anges de bemyndiganden som Jordbruksverket tillämpar i föreskriftsförslaget. I de fall det är relevant anges även hänvisning till tillämplig EU-lagstiftning.

Tabell med bemyndiganden

Kapitel	Paragraf	Bestämmelse om bemyndigande	Relevant EU-lagstiftning (hänvisning till artikel/artiklar)
3 kap. JK3	21, 26, 27, 27a, 27b, 27c, 27d, 28, 29, 29a §§	6 § förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m. 4 § epizootiförordningen	Art. 226 och 269.1 a, se särskilt art. 10.1 a iii) i förordning (EU) 2016/429
3 kap. JK3	29 b–e	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	Art. 4 i kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260
3 kap. JK3	30–33 §§	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	
3 kap. JK3	36a–c §§	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	Art. 175 i förordning (EU) 2020/692
3 kap. JK3	37–44 §§	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	
3 kap. JK3	45 §	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	Art. 230.2 i förordning (EU) 2016/429
3 kap. JK3	46–47 a §§	3 § förordningen (1994:1830) om införsel av levande djur m.m.	Art. 234.3, 238.4 i förordning (EU) 2016/429
3 kap. JK3	49, 50, 51, 52 §§	6 § förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	Art. 226 och 269.1 a, se särskilt art. 10.1 a iii) i förordning (EU) 2016/429
2 kap. K134	2, 3, 4, 5, 6 §§	3 § förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	Art. 226 i förordning (EU) 2016/429
2 kap. K134	7, 8, 9, 10 §§	4 § förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	Art. 226 i förordning (EU) 2016/429
3 kap. K134	1, 4 §§	3 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	
3 kap. K134	5, 6 §§	6 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	
3 kap. K134	7 §	5, 6 §§ förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	

Kapitel	Paragraf	Bestämmelse om bemyndigande	Relevant EU-lagstiftning (hänvisning till artikel/artiklar)
4 kap. K134	1, 5 §§	3 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	
4 kap. K134	6, 8 §§	6 § förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	
4 kap. K134	7 §	5, 6 §§ förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	
5 kap. K134	1–11 §§	18 och 19 §§ förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m.	Art. 42.1 d i förordning (EU) 2022/2473

2.2 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Enligt artikel 226.1 i förordning (EU) 2016/429 får nationella åtgärder för att begränsa effekterna av andra sjukdomar än förtecknade sjukdomar vidtas om sjukdomarna ”utgör en betydande risk för vattenlevande djurs hälsa i en medlemsstat”. Medlemsstaten får då vidta nationella åtgärder för att hindra introduktion eller spridning av denna sjukdom.

Medlemsstaterna ska se till att de nationella åtgärderna inte går utöver vad som är lämpligt och nödvändigt för att hindra introduktion eller spridning av sjukdomen i fråga inom den berörda medlemsstaten. Kommissionen har godkänt våra nationella åtgärder för IPN, BKD och SVC enligt kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260. Därmed gör vi bedömningen att reglerna går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU men är inom ramen för artikel 226 i förordning (EU) 2016/429.

Enligt artikel 42.1 d i förordning (EU) 2022/2473¹⁸ anses stöd för förebyggande, kontroll och utrotning av BKD och IPN inom vattenbruksföretag vara förenligt med EU:s statsstödsregler och vi kan ge ersättning vid bekämpning på anläggningar. Därmed anser vi att bestämmelser om ersättning inte går utöver våra skyldigheter.

2.3 Ange skälen i det fall förslag syftar till ett genomförande av EU-direktiv i nationell rätt som går utöver direktivets miniminivå

Förslaget syftar inte till ett genomförande av EU-direktiv i nationell rätt som går utöver direktivets miniminivå.

¹⁸ Kommissionens förordning (EU) 2022/2473 av den 14 december 2022 genom vilken vissa kategorier av stöd till företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

3 Företag

3.1 Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

De företag som berörs är vattenbruksföretag med verksamhet såsom avel och uppfödning av matfisk eller sättfisk, åtgärder som kompensation för vattenkraftens effekter, zoogrossister, djurparker och forskningsföretag. En del universitetet har vattenbruksanläggningar. Dessa anläggningar omfattas inte av denna del av konsekvensutredningen eftersom de inte är företag. Företagen uppskattas i princip samtliga vara mikroföretag, dvs företag med färre än 10 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som understiger två miljoner EUR.¹⁹ Drygt en handfull företag uppskattas vara av storleksordningen ”små företag”, d.v.s. företag med upp till 50 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner euro. Detta gäller några producenter av fisk och några kraftbolag. Något av dessa kan vara ett medelstort företag, dvs ett företag med färre än 250 anställda och en årsomsättning som inte överstiger 50 miljoner EUR eller en balansomslutning som inte överstiger 43 miljoner EUR. Vattenbruket utgör en begränsad del av dessa företags verksamhet.

Företag med registrerade vattenbruksanläggningar med mottagliga arter för IPN, men även för BKD och SVC berörs av föreskriftsförslaget. Se tabell 1 för mer information om antal företag som berörs av dessa föreskrifter. Vilka arter som är mottagliga för dessa sjukdomar framgår av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260.

Tabell 1 Antal företag och anläggningar²⁰

Typ av företag/bransch	Antal företag	Antal anläggningar
Företag med registrerade vattenbruksanläggningar som håller mottagliga arter för SVC i hela territoriet	21	21
Företag med registrerade vattenbruksanläggningar som håller mottagliga arter för BKD i inlandszon	83	136
Företag med registrerade vattenbruksanläggningar som håller mottagliga arter för IPN i hela territoriet	99	161
Företag med registrerade vattenbruksanläggningar som håller mottagliga arter för IPN i inlandszon	88	141
Företag med registrerade vattenbruksanläggningar som håller mottagliga arter för IPN i kustzon	16	20

¹⁹ Definition av "small and medium sized enterprises" företag enligt EU-kommissionen.

²⁰ Antalet företag är hämtade från Jordbruksverkets register från den 12 januari 2026.

Enligt Jordbruksverkets statistiska rapporter för vattenbruk 2024²¹ uppskattas matfiskproduktionen till 9 100 ton i beräknad hel färskvikt. Regnbåge står för den största andelen av matfiskproduktionen och uppgår till 7 700 ton. Efter regnbåge är röding den vanligaste matfisken.

Den totala sättfiskproduktionen skattas till nästan 700 ton. Precis som för matfiskproduktionen är det regnbåge som är den vanligaste arten. Regnbåge står för nästan 50 procent av den totala produktionen av sättfisk.²²

Antalet sysselsatta inom vattenbruket uppgår till 498 personer.²³

3.2 Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Hur företagens administrativa kostnader påverkas av förslaget framgår av den bifogade särskilda konsekvensanalysen.

3.2.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Vi har 90 företag med godkända vattenbruksanläggningar med arter av vattenlevande djur som är mottagliga för IPN, BKD eller SVC. Föreskriftsförslaget som rör djurhälsoövervakningen innebär ingen ändring för företagen och därmed ingen förändrad administrativ börda.

3.2.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

Föreskriftsförslaget berör sådana företag som tar emot vattenlevande djur eller produkter av dessa av mottaglig art. Det är 24 företag som tar emot vattenlevande djur av mottaglig art i svenska vattenbruksregistret. Företag som tar emot produkter av animaliskt ursprung från andra vattenlevande djur än levande är livsmedelsföretag och Jordbruksverket har inte några uppgifter över dessa företag. Enligt uppgifter i TRACES har det inte skett någon införsel av produkter från vattenlevande djur av mottagliga arter under 2025.

Föreskriftsförslaget innebär inte någon förändrad tidsåtgång eller ändrad administrativ börda i denna del.

3.2.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Föreskriftsförslaget berör företag som vi flytta fisk från kust- till inlandszon. Det är svårt att säga hur många som kan vara intresserade av förflyttningar från kust till inlandszon men det finns 102 företag som har anläggningar i inlandszon och 16 företag som har anläggningar i

²¹ [Vattenbruk 2024 - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se), 2026-01-28.

²² [Vattenbruk 2024 - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se), 2026-01-28.

²³ [Vattenbruk 2024 - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se), 2026-01-28.

kustzon som håller mottagliga arter för BKD, IPN och SVC. Vissa av dessa anläggningar är så kallande kompensationsodlingar. Observera att ett företag kan ha anläggningar både i kustzon och inlandszon.

Vi har i dessa föreskrifter gett undantag från förbudet att flytta från kust till inlandszon i de fall vi ser att risken för spridning av smitta är försumbar. För andra anläggningar innebär det ingen skillnad eftersom det är ingen ändring i föreskrifterna för dessa. Detta innebär att sammantaget kommer den administrativa bördan att minska för företag som vill flytta från kustzon till inlandszon eftersom de inte kommer behöva söka om undantag från förbudet. Vi beräknar att ansökan om undantag tar företag ca 2 timmar. Om man räknar med en genomsnittlig kostnad på 500 kr per timme för anläggningens arbete, blir den totala kostnaden per anläggning för undantagsansökan en minskning på $2 \times 500 \text{ kr} = 1\,000 \text{ kr}$ per ansökan.

Enligt undantagsbestämmelser för förflyttning av ål ska ålen genomgå provtagning enligt metod godkänd av Jordbruksverket och karantän godkänd av Jordbruksverket. Detta innebär en prövning av Jordbruksverket. Nu när vi fastställer detaljerade bestämmelser istället för en prövning av en ansökan minskar den administrativa bördan för företag. Vi räknar med att dagens krav på ansökan innebär en tidsåtgång på 4 timmar. Detta innebär en minskning i företagets administrativa kostnader med $4 \times 500 = 2\,000 \text{ kr}$ per prövning av karantän och metod.

Den föreslagna föreskriften kräver att fisk som ska flyttas till anläggning i kustzon ska vara provtagen vid den senaste möjliga tidpunkten med för provtagning lämplig vattentemperatur. Denna provtagning kan sammanfalla med provtagning som ska göras inom djurhälsoövervakningen. Vid dessa tillfällen blir det då ingen extra kostnad för aktörer eller staten. Däremot om provtagningen sker utanför djurhälsoövervakningen bedömer vi att det skulle innebära en extra kostnad på 10 950 kronor för aktören. Detta har vi kommit fram till genom att beräkna att vid ett 2,5 timmars besök med provtagning provtas både virus (bl.a. IPN) och BKD. Detta innebär att besök med provtagning för bara virus tar 1,25 timmar. Veterinärens avgift debiteras för varje påbörjad 30-minutersperiod plus en grundavgift på 3 000 kr per uppdrag. Avgiften är 715 kronor år 2025 och därefter 730 kronor²⁴. Den sammanlagda avgiften för veterinären är 4 627 kronor. I denna beräkning använder vi oss av avgiften för veterinärt arbete vid myndighetsutövning Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2018:45) om avgifter vid veterinärt arbete som innebär myndighetsutövning inom Jordbruksverkets ansvarsområde; som en uppskattning vad de veterinära kostnaderna i och med denna bestämmelse. Aktörer kan anlita privata veterinärer för att utföra arbetet också.

Utöver provtagningsavgiften så tillkommer aktörens kostnader för eget arbete på 625 kronor (1,25 timmar á 500 kronor) samt analyskostnad på 5 700 kronor.

²⁴ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2018:45) om avgifter vid veterinärt arbete som innebär myndighetsutövning inom Jordbruksverkets ansvarsområde.

Förslaget medför lägre administrativa kostnader för slutna forskningsanläggningar som tar in djur från kustzon eftersom de inte behöver söka om undantag från förflyttningsbestämmelserna.

3.2.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Som framgår av avsnitt 3.1 utgörs i princip samtliga berörda vattenbruksföretag av mikroföretag (färre än 10 anställda). Ett fåtal företag klassas som små eller medelstora.

Kravet på att dokumentera antalet självdöda och avlivade djur vid ett bekräftat fall beräknas medföra en tidsåtgång på cirka 20 minuter i månaden. För ett mikroföretag med mycket begränsade personalresurser kan varje administrativt krav utgöra en proportionerligt sett större börda än för ett medelstort företag som kanske har dedikerad administrativ personal och digitala journalsystem.

Siffrorna i tabellen nedan om antal företag och anläggningar kommer från ett utdrag från Jordbruksverkets vattenbruksregister (CVR) från 2026-01-12.

Typ av företag	Antal företag (och antal anläggningar)	Tidsåtgång per företag	Administrativ börda och kostnad
Företag med vattenbruksanläggningar med arter av vattenlevande djur som är mottagliga för BKD	83 företag (136 anläggningar)	Dokumentationen av självdöda djur och antal djur med avvikande beteende som avlivas uppskattas ta 20 minuter per månad. Tidsåtgången beror på flera faktorer så som typ av anläggning, anläggningens storlek, journalsystem, hur länge djuren hålls på anläggningen innan slakt eller avlivning m.m.	Djur på en smittad vattenbruksanläggning som inte befinner sig i ett BKD-fritt vattenområde får hållas till slaktmogen vikt om de inte uppvisar kliniska sjukdomstecken för BKD. Dock ska aktören dokumentera antal självdöda djur och antal djur med avvikande beteende som avlivas under tiden som djuren hålls kvar. Denna dokumentation kan medföra viss administrativ börda. Jordbruksverket uppskattar att den samlade kostnaden för den administrativa bördan för 3 företag per år blir 6 000 kronor. Kostnaden baseras på en

			uppskattning om att BKD bekräftas hos 3 företag per år och timlönen 500 kronor samt 4 timmar total tidsåtgång för dokumentationen per företag och år. ²⁵
Företag med vattenbruksanläggningar med arter av vattenlevande djur som är mottagliga för IPN	99 företag (161 anläggningar)	Dokumentationen av självdöda djur och antal djur med avvikande beteende som avlivas uppskattas ta 20 minuter per månad. Tidsåtgången beror på flera faktorer så som typ av anläggning, anläggningens storlek, journalsystem, hur länge djuren hålls på anläggningen innan slakt eller avlivning m.m.	Djur på en smittad vattenbruksanläggning i kustzon får hållas till slaktmogen vikt om de inte uppvisar kliniska sjukdomstecken för IPN. Dock ska aktören dokumentera antal självdöda djur och antal djur med avvikande beteende som avlivas under tiden som djuren hålls kvar. Denna dokumentation kan medföra viss administrativ börda. Jordbruksverket uppskattar att den samlade kostnaden för den administrativa bördan för 1 företag per år blir 2 000 kronor. Kostnaden baseras på en uppskattning om att IPN bekräftas hos 1 företag per år och timlönen 500 kronor samt 4 timmar total tidsåtgång för dokumentationen per företag och år. ²⁶

²⁵ Se raden med 3 kap. 7 § SJVFS 2024:6 i den bifogade särskilda konsekvensanalysen om den administrativa bördan för företagen.

²⁶ Se raden med 4 kap. 7 § SJVFS 2024:6 i den bifogade särskilda konsekvensanalysen om den administrativa bördan för företagen.

3.2.5 Ersättning (5 kap. K134)

För de fall där företag har utbrott av IPN eller BKD kan de ansöka om ersättning. Nertill har vi beräknad den administrativa bördan baserad på den genomsnittliga antal fall av IPN eller BKD som vi har haft de senaste 5 åren.

Typ av företag	Antal företag	Tidsåtgång per företag	Administrativ börda
Företag med vattenbruksanläggningar med arter av vattenlevande djur som är mottagliga för IPN	1	Tidsåtgång för företag som ska ansöka om ersättning är beräknad till 20 h.	Den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år blir: (20 h x 500 kr) x 1 = 10 000 kr ²⁷
Företag med vattenbruksanläggningar med arter av vattenlevande djur som är mottagliga för BKD	3	Tidsåtgång för företag som ska ansöka om ersättning är beräknad till 20 h.	Den samlade kostnaden för den administrativa bördan för företagen per år blir: (20 h x 500 kr) x 3 = 30 000 kr ²⁸

3.3 Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

3.3.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Förslaget innebär inte några förändrade kostnader för företagen eller förändringar i verksamheten. Övervakningen sker redan idag, enligt vägledningen för djurhälsoövervakning och i enlighet med den nationella övervakningsplanen, samt med stöd av 4 kap. 2–3 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen.

3.3.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

EU:s listning av zebrafisk och ål som mottagliga arter för IPN och SVC innebär att förflyttningar av dessa arter bara kan ske mellan fria medlemsstater territorier eller anläggningskretsar. Det är få länder inom EU som har fristatus för IPN antingen som

²⁷ Se raderna med 5 kap. 6 och 7 §§ i den bifogade särskilda konsekvensanalysen om den administrativa bördan för företagen.

²⁸ Se raderna med 5 kap. 6 och 7 §§ i den bifogade särskilda konsekvensanalysen om den administrativa bördan för företagen.

inlandszon (Finland och Sverige) eller som enskilda fria anläggningskretsar (Danmark och Slovenien).

Zebrafisk, som är en resurs inom medicinsk forskning, har till största delen tagits in från Tyskland men även från tredjeländer som Storbritannien, Singapore, USA och Kanada. Det finns en legal möjlighet att zebrafiskar förflyttas mellan medlemsstater utan fristatus för IPN om den förflyttningen sker mellan godkända avgränsade anläggningar enligt EU:s djurhälsolagstiftning. Information om undantag har delats med branschen och ansökningarna om godkännande av avgränsade vattenbruksanläggningar har börjat komma in.

Föreskriften innehåller ett förbud att förflytta vattenlevande djur från avgränsade anläggningar till icke-avgränsade anläggningar. Detta innebär att anläggningar för vetenskapliga ändamål inte kan byta fiskar inom forskningen med varandra i Sverige om de inte båda är avgränsade anläggningar. För att inte hindra forskningen med mottagliga arter som zebrafisk lägger vi till ett undantag för avgränsade anläggningar att förflytta vattenlevande djur till forskningsanläggningar som inte släpper ut vattnet utan rening och där djuren avlivas vid slutet av försök. Det som utgör skillnaden mot idag är att en forskningsanläggning som tog in zebrafisk för att förse andra forskningsanläggningar kommer nu vara begränsad till att antingen leverera till andra avgränsade anläggningar eller sådana anläggningar som avlivar alla djur efter försök på anläggningen. De mottagande forskningsanläggningar måste antingen ansöka om att bli avgränsade anläggningar eller behöver ansöka om ett undantag för att föra in vattenlevande djur för vetenskapliga ändamål. Detta är alltså en konsekvens av att EU-kommissionen har listat zebrafisk som mottaglig art för IPN och SVC och inte en följd av föreskriften.

Borttagandet av undantaget att kunna ta in mottagliga arter från icke-fria länder, zoner eller anläggningskretsar medför att det inte längre är möjligt att ta in från sådana länder. Om detta innebär högre kostnader beror på om det är dyrare att ta in från fria länder/anläggningar. Då antalet länder med fristatus för IPN och SVC är begränsade kommer det vara svårare för företaget att hitta anläggningar i andra länder som de kan importera ifrån.

För forskningsanläggningar finns möjlighet att ansöka om godkännande som avgränsad anläggning som ger möjlighet att föra in mottagliga arter utan någon fristatus i avsändarlandet eller på en anläggning. Nödvändigheten att bli en avgränsad anläggning beror dock inte bara på IPN och SVC utan påverkas också om arten som ska föras in är mottaglig för en förtecknad sjukdom, såsom zebrafisk är mottaglig för IPN och SVC och samtidigt för den förtecknade sjukdomen Viral hemorragisk septikemi (VHS).

3.3.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Forskningsanläggningar: Förslaget medför lägre administrativa kostnader för slutna forskningsanläggningar som tar in djur från kustzon eftersom de inte behöver söka om undantag från förflyttningsbestämmelserna.

Ålkarantäner: Aktörer som flyttar ål från kust till inlandszon kan behöva förändra verksamheten för att leva upp till kraven på karantän och för provtagning. I den mån man vill

sektionera karantänen för att få flera karantänsperioder utifrån när fisken når denna kan anläggningarna behöva anpassa sin utrustning. Eftersom Jordbruksverket fått informationen om att nuvarande krav inte följs vad gäller att en av Jordbruksverket godkänd karantän ska användas vid förflyttning av ål från kustzon till inlandszon kan det uppfattas som att företagen får kostnader jämfört med hur det fungerar idag. Eftersom Jordbruksverket inte på många år godkänt några ålkarantäner för flytt av ål från kust till inland finns det inget konkret exempel att jämföra med. Dock är detta en väldigt gammal bestämmelse som vi har ärvt från Fiskeriverket. I 19 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2001:3) om odling, utplantering och flyttning av fisk framgår det att ”*tillstånd för utplantering av ål från avse endast ål av arten *Anguilla anguilla* vilket har genomgått provtagning avseende smittsamma sjukdomar enligt av Fiskeriverket godkänd metod. Ål som fört till landet skall dessutom ha hållits i karantän på sätt som fiskeriverket har godkänt.*” Detta kan innebära att det finns godkännanden som Fiskeriverket har utfärdat som Jordbruksverket inte har kännedom om.

Vid en jämförelse med en karantän som är godkänd enligt artikel 15 i förordning (EU) 2020/691 som ska vara i 90 dagar kan kostnaderna med det nu presenterade förslaget snarare bli något lägre eftersom det är tillräckligt med 30 dagars karantän enligt vårt förslag. Vid en jämförelse med kraven i nuvarande föreskrifter och förslaget till förändrade krav uppfattar vi kostnaderna som någorlunda jämförbara.

Förändrad definition kust- respektive inlandszon: En förändring av vad som är kust- respektive inlandszon påverkar indirekt företagets kostnader eftersom förutsättningarna förändras för förflyttning av djur in och ut ur anläggning.

Provtagning av IPN innan förflyttning till anläggning i kustzon: Den föreslagna föreskriften kräver att fisk, innan den flyttas mellan två anläggningar, ska vara provtagen vid den senaste möjliga tidpunkten med för provtagning lämplig vattentemperatur. Denna provtagning kan sammanfalla med provtagning som görs inom djurhälsoövervakningen. Vid dessa tillfällen blir det då ingen extra kostnad för aktörer eller staten. Däremot om provtagningen sker utanför djurhälsoövervakningen bedömer vi att det skulle innebära en extra kostnad för aktören.

3.3.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Den föreslagna regleringen innebär ingen ändring från tidigare hantering av IPN i Sverige. Därmed förväntas inga extra kostnader med anledning av förslaget uppstå för företagen.

3.3.5 Ersättning (5 kap. K134)

Bestämmelserna om ersättning medför inte några kostnader eller förändringar för verksamheterna. Tvärt om är det positivt för företagen att det blir möjligt för aktörer att söka och det är frivilligt. Till skillnad från idag då det inte är möjligt att ge ersättning om det inte föreligger särskilda skäl är dessa bestämmelser om ersättning positiva för företagen.

3.4 Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

3.4.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Förslaget får begränsad påverkan på företagen eftersom övervakningen inte förändras i sig. Inga särskilda åtgärder har därför vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte.

3.4.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

Förslaget får begränsad påverkan på företagen eftersom de flesta ändringar rör anpassningar till EU-lagstiftning och berör inte företagen direkt. Vi har begränsad möjlighet att påverka förslaget avseende ändringarna som gäller förflyttning och införsel av mottagliga arter då de är nödvändiga utifrån att vi saknar stöd i EU-rätten för att ha kvar vissa undantag.

Förslaget innebär också ändringar som är förtydliganden jämfört med det som redan gäller och ska underlätta för aktören att förstå kraven.

3.4.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Förslaget får stor påverkan på företag som flyttar ål om de nu kommer att börja följa regelverket istället för att avfärda det som omöjligt att efterleva. När vi tog fram kraven för ålkarantän bad vi SVA yttra sig om minimikraven för att karantänens syfte ska uppnås. Detta gjorde vi för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte. Vi har även sett över under vilka förutsättningar som vi skulle kunna medge undantag från förflyttningsförbudet för ål utan karantän om vi får in en ansökan om sådant undantag på grund av så kallade särskilda skäl.

3.4.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Den föreslagna regleringen överensstämmer med tidigare hantering, det vill säga att djur på en smittad vattenbruksanläggning i kustzon som inte uppvisar kliniska sjukdomstecken får hållas kvar till slaktmogen vikt. I inlandszon eftersträvas fortsatt fristatus och därmed gäller omedelbar slakt eller avlivning vid ett utbrott, vilket också går i linje med tidigare hantering. Därmed medför förslaget inga ytterligare begränsningar eller kostnader för företagen.

3.4.5 Ersättning (5 kap. K134)

Detta är en möjlighet för företagen att kunna ansöka om ersättning. Eftersom detta gäller statsstöd har vi behövt följa de bestämmelser som finns för att ge statsstöd. Vi har dock inte krävt mer än för vad man behöver för andra djurslag och sjukdomar.

3.5 Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

3.5.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Förslaget påverkar inte konkurrensförhållandena för företagen eftersom inga ändringar görs i sak utan detta är en förändring där redan tillämpad övervakning och provtagning läggs in i föreskrifter.

3.5.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

Förslaget påverkar från vilka länder företag och forskare kan föra in mottagliga arter till Sverige. Det ger företagen mindre urval och eventuellt högre kostnader då de behöver hålla sig till fria länder eller anläggningar. Forskningsföretag som vill ta in mottagliga arter från länder utan fristatus behöver vara godkända som avgränsade anläggningar. Detta orsakar mer kostnader än för företag som ligger i länder utan någon fristatus. Om de har blivit godkända som avgränsade anläggningar är de inte begränsade varifrån de kan ta in mottagliga arter och har då inte längre någon nackdel gentemot företag i andra länder.

Företag som för in produkter av animaliskt ursprung från vattenlevande djur kan inte bli avgränsade anläggningar så att de är tvungna att ta in från länder som är fria från IPN och SVC. Det har dock inte förts in några sådana produkter från mottagliga arter under 2025 så bedömningen är att ändringen inte har någon praktisk påverkan på företagen.

3.5.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Förslaget påverkar konkurrensförhållandena för företagen förutom för företag som för in ål från kustzon till inlandszon genom att vissa kan ha ett bättre utgångsläge än andra att följa minimikraven för karantänering av ål. För mikroföretag kan kostnaderna för att införa karantän bli mer kännbara än för andra företag.

3.5.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Svenska vattenbruksföretag i kustzonen bedöms inte missgynnas i någon märkbar utsträckning gentemot företag i länder som saknar bekämpningsstrategi för IPN eftersom fisk som inte uppvisar kliniska sjukdomstecken tillåts hållas till slaktmogen vikt. Enligt förslaget ska fisk som uppvisar kliniska sjukdomstecken avlivas inom 30 dagar. Detta bedöms inte innebära missgynnande konkurrensförhållanden eftersom sjuk fisk oberoende av specifika bekämpningsbestämmelser behöver hanteras.

Svenska vattenbruksföretag i inlandszonen behöver enligt förslaget genomföra mer ingripande åtgärder vid bekräftat fall. Även om det är en skillnad i villkor för företag i respektive zon kan företag i inlandszonen som bedriver handel med andra länder samtidigt dra vissa marknads fördelar tack vare hälsostatusen, exempelvis vid utförsel eller export av levande djur.

Som nämnts tidigare innebär förslaget dock ingen ändrad bekämpningsstrategi för IPN jämfört med dagens hantering. Därför förväntas regleringen inte heller innebära någon förändring i konkurrensförhållanden för företagen mot dagens förhållanden.

3.5.5 Ersättning (5 kap. K134)

Förslaget påverkar konkurrensförhållandena för företagen i och med att vi förbättrar förhållandet för företag i Sverige där man har påvisat IPN genogrupp 2 eftersom det blir möjligt att söka ersättning. Detta innebär att företag som drabbas av denna smitta inte i lika hög utsträckning kommer bli missgynnade av att få smitta på sin anläggning jämfört med andra företag.

3.6 Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

3.6.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

Förslaget innebär ingen påverkan i sak vad gäller andra avseenden än de som beskrivs i föregående avsnitt. Det blir tydligare vilka krav på övervakning som ställs när detta är i föreskrifter.

Förslaget innebär inte någon förändring av företagets intäkter eftersom övervakning och provtagning inte är kopplat till några intäkter för företagen.

3.6.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

Borttagningen av undantaget för att föra in mottagliga arter från icke-fria länder, zoner eller anläggningskretsar begränsar möjligheten för företag att kunna föra in dessa arter. Det är få länder inom EU som har fristatus för IPN (Finland i inlandszon vissa fria anläggningskretsar i Danmark och Slovenien). För SVC finns några fler fria länder. För tredjeland är fristatusen oklar eftersom det inte listas några länder med hänsyn till andra än förtecknade sjukdomar i förordning (EU) 2021/404²⁹. Företagen är därmed tvungna att föra in från dessa länder och blir begränsade i sitt urval. Detta kan särskilt påverka företag inom forskningen som har behov av specifika genetiskt modifierade djur som bara finns i icke-fria länder. Vissa företag inom akvariebranschen har påpekat i kommunikation med Jordbruksverket att det är redan i dagsläget svårt att få tag på vissa mottagliga arter från andra länder (guldfisk och koikarp) på grund av Sveriges fristatus för SVC.

Förslaget kan innebära en minskning av intäkter för företag eftersom de är begränsade i sitt urval att göra inköp från fria länder. Om inköp från dessa länder är dyrare än från icke-fria

²⁹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/404 av den 24 mars 2021 om fastställande av förteckningar över tredjeländer, territorier eller zoner däri från vilka djur, avelsmaterial och produkter av animaliskt ursprung får föras in till unionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429

länder som har gjort provtagning istället för sjukdomsfrihet och företagen inte ger merkostnaderna vidare till sina kunder kan detta innebära minskade intäkter.

3.6.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Föreskriften kommer att bidra till en bättre fiskhälsa, vilket kommer att gynna företagen i längden.

Förslaget skulle kunna leda till att vissa aktörer väljer att avstå från att flytta ål från kustzon till inlandszon eftersom kraven uppfattas som svåra att uppnå. Detta gäller aktörer som inte följer dagens lagstiftning. Förslaget kan leda till att de nu blir medvetna om kraven vid förflyttning av ål. Aktörer som följer dagens lagstiftning bör kunna följa den nya lagstiftningen utan större svårigheter.

Möjligheten att få tillstånd för förflyttning av ål utan karantänisering om det finns förutsättningar att göra bedömningen att särskilda skäl föreligger kan leda till ökad regelefterlevnad. Om sådana tillstånd söks blir en följd att restriktioner införs som innebär att ingen fisk får flyttas från vattenområden i inlandszon där ål har satts ut vidare till andra vattenområden i inlandszon.

Behovet av att skyndsamt uppdatera de vattendomar som innehåller krav på flytt av ål från kustzon till inlandszon blir uppmärksammat genom föreskriftsförslaget.

Förslaget innebär inte någon förändring av företagens intäkter eftersom kraven vid förflyttning inom Sverige inte är kopplat till några intäkter för företagen.

3.6.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

Förslaget innebär ingen skillnad i bekämpningsstrategi jämfört med hur IPN har hanterats tidigare. Det blir däremot tydligare för företagen vilken hantering som kan förväntas när regleringen införs, såsom åtgärder och begränsningar vid påvisad IPN i inlandszon och kustzon.

Förslaget innebär inte någon förändring av företagens intäkter.

3.6.5 Ersättning (5 kap. K134)

Fler företag väntas se ett värde av att ansluta sig till ett frivilligt kontrollprogram eftersom det är fördelsaktivt gällande ersättningsmöjligheter. Detta kan i förlängningen leda till en generellt bättre fiskhälsa eftersom ett frivilligt kontrollprogram ställer högre djurhälsokrav än de som finns i lagstiftningen.

Enligt föreskriftsförslaget kan anläggningar få ersättning för bl.a. sanering, avlivning och produktionsförluster m.m. Detta är en förbättring för aktörer som får smitta av IPN genogrupp 2.

Eftersom anläggningar kommer kunna få en viss ersättning bidrar det till ett något jämnare konkurrensförhållande mellan anläggningar i Sverige samt anläggningar i andra medlemsstater som inte bekämpar IPN.

Förslaget innebär inte någon förändring av företagens intäkter eftersom ersättning inte räknas som en intäkt.

4 Andra enskilda

4.1 Beskrivning av vilka som berörs av regleringen och hur många de är

Andra enskilda är privatpersoner som skulle kunna förflytta vattenlevande djur, som skulle klassas som annan förflyttning än av sällskapsdjur och utan kommersiellt syfte.

Jordbruksverket har inte några uppgifter om ett eventuellt antal av dessa privatpersoner.

4.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter

4.2.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

De delar av förslaget som rör djurhälsoövervakning är inte relevanta för andra enskilda eftersom reglerna inte är tillämpliga på andra enskilda.

4.2.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

I de fallen då privata personer tar in vattenlevande djur som ska användas som sällskapsdjur, men inte reser med dem i samband med förflyttningen, måste de bestämmelser som gäller kommersiell förflyttning följas och på det sättet påverkas de av regelverket. Detta kan hända vid beställningar t.ex. via nätet.

4.2.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

De delar av förslaget som rör flytt inom Sverige påverkar inte kostnader och intäkter för andra enskilda eftersom vi har specificerat när enskilda kan undantas från förbudet att flytta fisk från kust- till inlandszon.

4.2.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

De delar av förslaget som rör bekämpning är inte relevanta för andra enskilda.

Bestämmelserna är riktade mot registrerade och godkända vattenbruksanläggningar och den aktör som yrkesmässigt driver dessa. Privatpersoner som håller vattenlevande djur för icke-kommersiella syften, till exempel sällskapsdjur i privata akvarier, omfattas inte av definitionen för vattenbruksanläggningar i denna kontext, och berörs därmed inte av anläggningsspecifika bekämpningsbestämmelser.

4.2.5 Ersättning (5 kap. K134)

De delar av förslaget som rör ersättning är inte relevanta för andra enskilda eftersom bekämpning inte sker hos andra enskilda.

4.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser

Förslagen innebär inga andra relevanta konsekvenser för andra enskilda.

4.4 Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

4.4.1 Djurhälsoövervakning och provtagning (2 kap. K134)

De delar av förslaget som rör djurhälsoövervakning är inte relevanta för andra enskilda.

4.4.2 Förflyttning från andra medlemsstater och införsel från tredjeland

Privatpersoner berörs inte direkt av föreskriften utan aktörerna som skickar vattenlevande djur till dem. Enskilda privatpersoner har fortfarande möjlighet att föra in vattenlevande djur av mottagliga arter som sällskapsdjur.

4.4.3 Förflyttning inom Sverige (3 kap. 21, 26–29 samt 49–52 §§ JK3)

Genom att ge undantag för sällskapsdjur som förflyttas utan kommersiellt syfte från förbudet att flytta fisk från kust till inlandszon har vi vidtagit åtgärder för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte.

4.4.4 Bekämpning (3–4 kap. K134)

De delar av förslaget som rör bekämpning är inte relevanta för andra enskilda. De delar av förslaget som rör bekämpning är inte relevanta för andra enskilda. Bestämmelserna är riktade mot registrerade och godkända vattenbruksanläggningar och den aktör som yrkesmässigt driver dessa. Privatpersoner som håller vattenlevande djur för icke-kommersiella syften, till exempel sällskapsdjur i privata akvarier, omfattas inte av definitionen för vattenbruksanläggningar i denna kontext, och berörs därmed inte av anläggnings-specifika bekämpningsbestämmelser.

4.4.5 Ersättning (5 kap. K134)

De delar av förslaget som rör ersättning är inte relevanta för andra enskilda.

5 Staten

5.1 Beskrivning av vilka som berörs av regleringen och hur många de är

Jordbruksverket berörs genom kostnader för framtagande av föreskrifterna och behov av information och vägledning för offentlig kontroll och djurhälsoövervakning.

SVA berörs genom att de bidrar med riskvärderingsunderlag kring bland annat karantänskrav.

HaV berörs genom sin roll gällande ålförvaltningsplan och nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP).

Länsstyrelsen gällande förflyttningar av fisk från kustzon till inlandzon.

Mark- och miljödomstol måste beakta våra förflyttningsbestämmelser vid omprövning av vattendomar.

Statliga forskningsinstanser, såsom universitetet, påverkas eftersom t.ex. zebrafisk som är en vanlig art i forskning är förtecknad art för bland annan IPN. Påverkan är dock begränsad i de fall anläggningarna valt att söka om godkännande som s.k. avgränsad anläggning.

5.2 Beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter

Kostnaderna för Jordbruksverket till följd av de förslagna föreskrifterna är handläggning av ansökan om ersättning för IPN genogrupp 2. En ansökan beräknas ta sju arbetsdagar handläggning vilket resulterar i en kostnad på 34 400 kronor per ärende.

Vår bedömning är att kostnader för SVA till följd av de förslagna föreskrifterna kommer förbli oförändrad i och med att de behöver redan idag förhålla sig till gällande regelverk.

Vår bedömning är att kostnader för HaV till följd av de förslagna föreskrifterna, genom sin roll gällande ålförvaltningsplan och nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP) kommer förbli oförändrad i och med att de behöver redan idag förhålla sig till gällande regelverk.

Jordbruksverket har inga uppgifter om kostnader och intäkter som eventuellt kan uppstå för Länsstyrelsen, Mark- och miljödomstol och statliga forskningsinstanser beaktande av våra förslagna bestämmelser.

5.3 Beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser

Kännedomen om Jordbruksverkets bestämmelser höjs.

5.4 Redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Vi har inte vidtagit några ytterligare åtgärder eftersom vårt fokus har varit att uppfylla EU-lagstiftningen, bidra till god djurhälsa samt inte införa onödiga kostnader och krav för enskilda och företag, utan försökt införa lättnader där så varit möjligt.

6 Samråd

6.1 Beskrivning av tidigt samråd

Det inledande arbetet innefattade ett analysdokument som under våren 2025 skickades på remiss till ett stort antal intressenter, däribland branschrepresentanter, samtliga länsstyrelser, HaV och SVA.

Under hösten 2025 hölls ett tidigt samråd med utvalda branschrepresentanter, länsstyrelser och HaV kring enskilda bestämmelser där vi bedömde att det fanns handlingsutrymme för utformning av regleringen. Detta gällde främst definitionen av kust- respektive inlandszon samt minimikraven för karantänering av ål vid flytt från kustzon till inlandszon.

Tidigt samråd har under 2025 löpande förts med SVA där bestämmelserna diskuterats mer ingående under en serie möten, med tyngdpunkten under hösten 2025.

7 Ikraftträdande och utvärdering

7.1 Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ikraftträdande bör vara senast 10 februari 2027, vilket är det datum då vårt utrotningsprogram för IPN i kustzon förväntas löpa ut.

Behov av speciella informationsinsatser kommer finnas. Detta gäller främst förflyttningsbestämmelser.

7.2 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Uppföljningen görs främst genom att vi tar del av djurkontrollenhetens resultat vid kontroll, samt deras synpunkter kring om det är tillräckligt tydligt vilka kraven är gällande införsel och provtagning. Denna uppföljning integreras med den verifiering som görs av kontrollen i arbetet med den årliga rapporten av kontrollen i livsmedelskedjan.

Vi kommer även inhämta synpunkter från berörd enhet inom Jordbruksverket kring hur föreskrifterna om ersättning fungerar i praktiken.

Synpunkter från branschen kommer inhämtas vid möten i den nyskapade dialoggruppen för smittskydd på vattenbruksområdet som Vattenbruks- och fiskerinäringsenheten inom Jordbruksverket bjuder in till.

Utvärdering av förslagets olika delar kommer göras när föreskrifterna har tillämpats under en två års period. Den kommer göras avseende påverkan på företag, enskilda och myndigheter. I utvärderingen kommer även en kostnads- och nyttoanalys för bekämpning av IPN i kustzon att genomföras.